

Zaaknummer : 01093694
Ons Kenmerk : ODH1319595
Datum : 23-4-2025

Beschikking

Wet natuurbescherming - Soortenbescherming

Onderwerp

Op 28 december 2023 hebben wij een aanvraag om ontheffing geregistreerd als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming. De aanvraag betreft een gebiedsgerichte ontheffing op basis van een soortenmanagementplan (hierna: SMP) voor het ontwikkelen van een voormalig marinevliegekamp naar een duurzame woonwijk met ruimte voor natuur en water, genaamd Valkenhorst. Het voormalige marinevliegekamp Valkenburg is gelegen in de gemeente Katwijk. De ontheffing is aangevraagd namens het Rijksvastgoedbedrijf voor de aanleg van de woonwijk Valkenhorst, de aanleg van een Natuurzone en een Ecologische Verbindingszone (NNN) (hierna: SMP-gebied, zie ook appendix I). Woonwijk Valkenhorst wordt in fasen ontwikkeld. Bij de aanvraag is het plan van aanpak ingediend voor de realisatie van bouwfase 1 van het ontwikkelplan en de aanleg van de Natuurzone en de aanleg van een deel van de Ecologische Verbindingszone (Tussenzone). Bouwfase 1 betreffen de ontwikkelvelden V1, V2, V3, W1, W2, W3, W4 en een gronddepot. Voor volgende bouwfases wordt eerst een plan van aanpak opgesteld en ter goedkeuring voorgelegd, voordat in deze ontwikkelvelden werkzaamheden plaats gaan vinden. Het SMP-gebied wordt natuurinclusief ingericht, met, naast de Natuurzone en de Ecologische Verbindingszone, voorzieningen voor diverse soorten in de gebouwen en groene zones door het gebied heen. De realisatie van de Natuurzone start voor bouwfase 1. In een latere fase wordt ook de Ecologische Verbindingszone gerealiseerd. Deze gebieden (Natuurzone en Ecologische Verbindingszone) liggen buiten het ontwikkelgebied Valkenhorst en dienen ter compensatie van de negatieve effecten van de verschillende bouwfases en hebben daarnaast tot doel ecologische plussen voor diverse soorten te realiseren.

De ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de volgende verbodsbepalingen en beschermde soorten:

- artikel 3.1, tweede lid, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen of wegnemen van nesten of rustplaatsen van de graspieper (*Anthus pratensis*), de veldleeuwerik (*Alauda arvensis*), de buizerd (*Buteo buteo*), de havik (*Accipiter gentilis*), de bruine kiekendief (*Circus aeruginosus*) en de torenvalk (*Falco tinnunculus*);
- artikel 3.1, vierde lid, in samenhang met het vijfde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk storen waarbij sprake is van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de buizerd (*Buteo buteo*), de havik (*Accipiter gentilis*), de bruine kiekendief (*Circus aeruginosus*) en de torenvalk (*Falco tinnunculus*);
- artikel 3.5, eerste lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk vangen en (worstcase) doden van de rugstreeppad (*Epidalea calamita*);
- artikel 3.5, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de rugstreeppad (*Epidalea calamita*);
- artikel 3.5, derde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk (worstcase) vernielen of rapen van eisnoeren van de rugstreeppad (*Epidalea calamita*);

- artikel 3.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de rugstreeppad (*Epidalea calamita*);
- artikel 3.6, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het anders dan voor verkoop onder zich hebben en vervoeren van de rugstreeppad (*Epidalea calamita*);
- artikel 3.9, eerste lid, van de Wet natuurbescherming, voor wat betreft het vangen van de rugstreeppad (*Epidalea calamita*) door gebruikmaking van niet-selectieve middelen die de plaatselijke verdwijning of ernstige verstoring van de rust van de populaties van deze soorten tot gevolg kunnen hebben.

De ontheffing wordt aangevraagd voor een periode van vijf jaar vanaf ontheffingverlening. Ontwikkelprom Valkenhorst is een meerjarig project. Voor het aflopen van de ontheffingsperiode vindt een evaluatie plaats ten behoeve van de verlenging van de geldigheidsduur van de ontheffing. Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Op grond van het overgangsrecht in de Aanvullingswet natuur Omgevingswet is de Wet natuurbescherming nog van toepassing op deze aanvraag.

Besluit

Wij besluiten:

- de aangevraagde gebiedsgerichte ontheffing op basis van een SMP voor ontwikkelplan Valkenhorst te **verlenen** aan het Rijksvastgoedbedrijf;
- dat in deze beschikking goedkeuring wordt verleend voor het uitvoeren van bouwfasen 1 van ontwikkelproject Valkenhorst, dit betreft de ontwikkelvelden V1, V2, V3, W, W2, W3, W4 en een gronddepot zoals opgenomen in de aanvraag. Voor volgende bouwfasen van ontwikkelproject Valkenhorst is conform voorschrift 9 eerst goedkeuring nodig van het plan van aanpak voor die bouwfasen, voordat hier werkzaamheden mogen plaatsvinden;
- op grond van artikel 3.25, eerste lid, van de Wet natuurbescherming de vangemmer als niet selectief vangmiddel aan te wijzen voor de rugstreeppad;
- dat de in het vervolg van dit besluit opgenomen voorschriften onderdeel uitmaken van deze ontheffing;
- dat de documenten opgenomen onder het kopje 'Aanvraag en documenten' onder 'Overwegingen' in het vervolg van deze beschikking, onderdeel uitmaken van deze ontheffing;
- dat deze ontheffing geldig is voor een periode van vijf jaar, gerekend vanaf de datum van inwerkingtreding van deze beschikking.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
namens dezen,

D.C.G. Ruseler, MSc
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Appendices:

1. Kaarten SMP-gebied Valkenhorst.

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

1. Het Rijksvastgoedbedrijf (hierna: ontheffinghouder) dient de planning van de voorgenomen werkzaamheden en maatregelen tweemaal per jaar bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (hierna: OZHZ) aan te leveren. Vóór 1 december dient de planning van de ingrepen gepland gedurende het eerste en tweede kwartaal van het jaar daarop aangeleverd te worden. Vóór 1 juni dient de planning van de ingrepen gepland gedurende het derde en vierde kwartaal van hetzelfde jaar aangeleverd te worden. Dit met uitzondering van de eerste planning na verlening van deze ontheffing. Hiervoor geldt dat deze zo spoedig mogelijk dient te worden aangeleverd bij de OZHZ, waarna de werkzaamheden conform de voorschriften onder de ontheffing mogen aanvangen. Ook dienen de volgende meldingen te worden ingediend:

I. Startmelding

Minimaal tien werkdagen voordat de eerste werkzaamheden of maatregelen in een ontwikkelveld worden uitgevoerd, dient een startmelding te worden gedaan. Ditzelfde geldt voor de aanvang van activiteiten in de Tussenzone en de groenblauwe omlijsting. Bij deze melding dienen de volgende documenten te worden aangeleverd:

- a. een overzicht van de aanwezige soorten, de specifieke leefgebieden/het habitat, functies en verblijfplaatsen binnen en in de directe omgeving van het ontwikkelveld;
- b. een overzicht van de aanwezige beschikbare alternatieve verblijfplaatsen binnen bereik;
- c. de ecologische werkprotocollen die toegepast worden met eventuele uitwerking van het maatwerk;
- d. het bijgewerkte ecologische logboek met vermelding van reeds beschikbare informatie en reeds uitgevoerde maatregelen;
- e. een overzicht van contactpersonen; en
- f. de planning van de uit te voeren werkzaamheden en maatregelen in het ontwikkelveld.

II. Melding overdracht ontwikkelveld

Nadat een ontwikkelveld natuurvrij en bouwrijp is gemaakt, meldt het RVB de overdracht naar de ontwikkelaar bij de OZHZ. Deze melding voldoet aan de volgende voorwaarden:

- a. de melding van de overdracht vindt uiterlijk vijf werkdagen na de overdracht plaats;
- b. in de melding wordt vermeld wie de contactpersoon is bij de betreffende ontwikkelaar inclusief contactgegevens;
- c. in de melding wordt een voorlopige planning opgenomen voor het ontwikkelveld; en
- d. 10 werkdagen voordat de ontwikkelaar start met het uitvoeren van werkzaamheden of maatregelen in het ontwikkelveld, doet deze een nieuwe startmelding bij de OZHZ conform de opgenomen voorwaarden voor een startmelding zoals beschreven onder I. Startmelding.

III. Eindmelding

Minimaal vijf werkdagen voor het einde van de werkzaamheden in het ontwikkelveld dient een eindmelding met de volgende documenten en informatie aangeleverd te worden:

- a. het bijgewerkte ecologische logboek, inclusief verslaglegging en bijbehorend fotomateriaal van de uitgevoerde maatregelen;
- b. indien uitgevoerde maatregelen vanaf de buitenzijde niet (goed) zichtbaar zijn: ondersteunend fotomateriaal van uitgevoerde maatregelen; en
- c. de exacte locaties en definitieve afmetingen van mitigerende en compenserende voorzieningen.

Voorgaande planningen en meldingen dienen gericht te worden aan de Unit Groen Bodem en Opsporing van de OZHZ, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, e-mail: toezichtnatuur@ozhz.nl onder vermelding van 'SMP Valkenhorst'. De meldingen mogen schriftelijk of digitaal worden gedaan.

2. Voor de aanvraag tot verlenging van deze ontheffing vindt uiterlijk een half jaar voor het aflopen van de geldigheidsduur van deze ontheffing een evaluatie plaats, waarbij de monitoringsresultaten (voorschrift 14) worden meegenomen, zodat de bevindingen van de eerste ontheffingsperiode meegenomen kunnen worden in de aanvraag tot verlenging.
3. De ontheffinghouder is verplicht, met inachtneming van de voorschriften, de werkzaamheden en maatregelen uit te voeren zoals opgenomen in de aanvraag, waaronder in het rapport 'Soortenmanagementplan Valkenhorst' van 29 november 2024 en bijbehorende bijlagen waaronder de ecologische werkprotocollen en het Beheerplan Natuurzone. Bovendien is ontheffinghouder ervoor verantwoordelijk dat diegenen die betrokken zijn bij de uitvoering van werkzaamheden en maatregelen die onder deze ontheffing vallen aantoonbaar op de hoogte zijn van de voorschriften opgenomen in deze ontheffing en de te nemen maatregelen en dat zij deze ook naleven.
4. Voorafgaand aan de start van de werkzaamheden en maatregelen binnen een ontwikkelveld, worden per ontwikkelveld de ecologische werkprotocollen uitgewerkt. Ditzelfde geldt voor de aanvang van activiteiten in de Tussenzone en de groenblauwe omlijsting. In deze ecologische werkprotocollen moeten de volgende aspecten zijn opgenomen:
 - a. een afschrift van deze ontheffing;
 - b. aanduiding van de locatie waar de werkzaamheden gaan plaatsvinden binnen het SMP-gebied;
 - c. de uit te voeren werkzaamheden;
 - d. de periode waarin de werkzaamheden uitgevoerd worden;
 - e. welke spelregels uit het SMP en uit het plan van aanpak van de bouwfase (zie voorschrift 9) worden toegepast en op welke wijze;
 - f. een ecologische onderbouwing van de toe te passen werkwijze door de ecologisch deskundige¹ (voorschrift 6), indien werkzaamheden uitgevoerd worden waarbij spelregels onverhoopt niet met elkaar overeenkomen. Hierbij zijn de aanwezige soorten en functies en de kwetsbaarheid van deze soorten en functies voor de lokale populatie altijd leidend;
 - g. de mitigerende en compenserende maatregelen;
 - h. de momenten waarop ecologische begeleiding ingeschakeld wordt; en
 - i. het logboek van de ecologische begeleiding dat door de ecologisch deskundige wordt bijgehouden. In het logboek zijn minimaal benoemd en/of bijgehouden: locatie project, verantwoordelijkheden, begeleidend ecooloog, contactpersonen, de betreffende soorten, uitgevoerde maatregelen en controles en vrijgave werkzaamheden.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden en maatregelen dienen (digitaal of schriftelijk) de volgende documenten op de betreffende locatie aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren:
 - a. een afschrift van deze ontheffing;
 - b. het plan van aanpak van de bouwfase;
 - c. de ecologische werkprotocollen van het ontwikkelveld;
 - d. eventuele aanvullende ecologische onderbouwingen (zie voorschrift 4, sub f); en
 - e. het logboek van de ecologische begeleiding (i.c. controle, vrijgave werkzaamheden).

6. De werkzaamheden dienen ecologisch begeleid te worden door een ecologisch deskundige¹ op het gebied van de graspieper, de veldleeuwerik, de buizerd, de havik, de bruine kiekendief, de torenvalk en de rugstreeppad.
7. Indien een of meerdere in voorschrift 3 genoemde maatregelen onverhoopt niet uitvoerbaar zijn, dienen hiervoor minimaal gelijkwaardige maatregelen voor wat betreft de functionaliteit en effectiviteit voor de betreffende soorten te worden getroffen.
8. Tijdig, minimaal drie maanden voordat de in voorschrift 7 bedoelde maatregelen worden uitgevoerd, dienen deze maatregelen ter goedkeuring aan de OZHZ te worden voorgelegd (zie voorschrift 1). Bij calamiteiten en onvoorziene omstandigheden wordt altijd direct contact opgenomen met de OZHZ.

Specifieke voorschriften

9. Voor de bouwfasen die ontwikkeld gaan worden na bouwfase 1, dient per bouwfase afzonderlijk en aanvullend goedkeuring te worden verkregen middels een goedkeuringsbesluit. Deze goedkeuring moet verkregen zijn voordat werkzaamheden inclusief maatregelen, in deze ontwikkelvelden mogen starten. De goedkeuring wordt aangevraagd door het indienen van een plan van aanpak voor de bouwfase bij de Omgevingsdienst Haaglanden (hierna: ODH). Het plan van aanpak bevat de uitwerking van de spelregels van het SMP, waaronder de ecologische werkprotocollen die gaan gelden voor die betreffende bouwfase en dient uiterlijk 6 maanden voorafgaand aan de voorgenomen start van werkzaamheden ter goedkeuring te worden ingediend bij de ODH. In het plan van aanpak is minimaal opgenomen:
 - a. een duidelijke kaart met daarop afgebeeld de begrenzing van de bouwfase en de begrenzing van de verschillende ontwikkelvelden;
 - b. de soorten en functies die van toepassing zijn in de bouwfase;
 - c. een actueel inzicht in aantallen, verspreiding en gebruik van het gebied door de soorten;
 - d. een concrete uitwerking van de maatregelen voor de betreffende soorten en functies conform de spelregels opgenomen in het SMP, waaronder de ecologische werkprotocollen;
 - e. de betrokken actoren, rollen en communicatielijnen voor de bouwfase;
 - f. een overzicht van de voorlopige planning en doorlooptijden van de bouwfase;
 - g. welke inrichtingseisen er gaan gelden binnen de ontwikkelvelden voor de compenserende maatregelen en de realisatie van ecologische plussen voor soorten; en
 - h. een concrete uitwerking van het beheer van de groene inrichting en de natuurinclusieve voorzieningen in de ontwikkelvelden behorend bij de bouwfase.
10. Conform het SMP wordt gewerkt met vaste spelregels behorende bij het SMP. Per bouwfase worden deze spelregels uitgewerkt in een plan van aanpak met bijbehorende ecologische werkprotocollen. Per ontwikkelveld wordt dit verwerkt in een specifiek ecologisch werkprotocol voor dat ontwikkelveld. Dit

¹ Een ecologisch deskundige is iemand die ecologisch advies geeft en/of werkzaamheden begeleidt op het gebied van leefgebieden en (beschermde) soorten. De ecologisch deskundige heeft schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis, voortkomend uit of vergelijkbaar met een afgeronde mbo-, hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt Nederlandse ecologie.

De ecologisch deskundige heeft voldoende kennis en jarenlange ervaring om ecologisch onderzoek uit te kunnen voeren en advies te kunnen geven en:

- (her)kent de functionaliteit van leefgebieden van (beschermde) soorten;
- heeft kennis van de algemeen erkende onderzoeks- en monitoringsmethoden;
- kan resultaten onderbouwd rapporteren en ecologische werkprotocollen uitwerken;
- kan anticiperen op en heeft voortschrijdend inzicht in het uitvoeren van ecologisch werk in de praktijk;
- kan specifieke ecologische maatregelen toepassen en begeleiden;
- kan aanvragen gericht op soortenbescherming opstellen of daarbij ondersteunen;
- zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij (een) Nederlandse natuurorganisatie(s), (semi)overheidsinstanties of een (ecologisch) adviesbureau dat bij voorkeur is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus.

ecologische werkprotocol van het ontwikkelveld, dient ter goedkeuring te worden voorgelegd aan de OZHZ voordat de werkzaamheden in het ontwikkelveld mogen aanvangen.

11. De doorschrijving, de privaatrechtelijke overeenkomst waarin de afspraken zijn vastgelegd tussen ontheffinghouder en een projectontwikkelaar over de voorwaarden waaronder een projectontwikkelaar gebruik mag maken van deze ontheffing, zijnde de ecologische paragraaf van het verkoopdossier, dient uiterlijk tien werkdagen voorafgaand aan de start van de werkzaamheden in het ontwikkelveld, te worden toegezonden aan de OZHZ bij de startmelding (zie voorschrift 1).
12. Voor vogels wordt altijd een gewenningsperiode van één broedseizoen gehanteerd. Dit is seizoensafhankelijk van de soort, te bepalen door de ecologisch deskundige (voorschrift 6). Voor de rugstreepad wordt een gewenningsperiode van één voortplantingsseizoen gehanteerd (april tot en met juli).
13. Geoorloofde vangmiddelen voor het afvangen van de rugstreepad zijn: een fijnmazig schepnet en emmers (vangst van eisnoeren, larven en imago's in water), de hand met handschoen, plaatmateriaal en ingegraven emmers (vangst van imago's op land). Voor het afvangen van de rugstreepad met ingegraven emmers geldt voor alle ontwikkelvelden de werkmethode zoals opgenomen in Bijlage III f, *“EWP Natuurvrij maken en houden van een perceel Valkenhorst, Hfst 5.1.1 Maatregelen ter voorkomen van verstoring van de rugstreepad”*. Aanvullend op dit ecologisch werkprotocol zijn bij het wegvangen van de rugstreepad de volgende voorwaarden van toepassing:
 - a. vanaf het moment van afvangen dienen de emmers minimaal eenmaal daags in de ochtend (maximaal 24 uur) te worden gecontroleerd op aanwezige individuen van de rugstreepad en overige aanwezige soorten;
 - b. de emmers dienen te zijn voorzien van schuilmogelijkheden voor de rugstreepad en andere soorten (bijv. zand, gras en/of schors). Deze schuilmogelijkheden mogen er niet toe leiden dat beschermde soorten uit de emmers kunnen klimmen;
 - c. ingegraven emmers moeten altijd, ook in de niet-actieve periode, worden afgesloten met een deksel wanneer binnen 24 na de laatste controle geen controle uitgevoerd wordt, mogelijk is en/of in geval van langdurige regenval, om langdurige opsluiting en verdrinking van gevangen dieren te voorkomen;
 - d. er dient rekening gehouden te worden met de weersomstandigheden. Droogte, hitte of regenval maken dat vangemmers tijdelijk dichtgezet moeten worden of vaker gecontroleerd moeten worden. Dit is ter beoordeling aan de ecologisch deskundige (voorschrift 6); en
 - e. het moment van vrijgave van het ontwikkelgebied voor de start van werkzaamheden dient in het ecologisch werkprotocol te worden toegelicht en gemotiveerd door de ecologisch deskundige.
14. Aan deze ontheffing is een monitoringsverplichting verbonden. De monitoring dient te worden uitgevoerd zoals opgenomen in het monitoringsplan van het SMP. Aanvullend hierop stellen wij als voorwaarden dat:
 - a. per monitoringsjaar een notitie wordt opgesteld met daarin de monitoringsresultaten van het uitgevoerde onderzoek. In deze notitie wordt ook aangegeven of bijsturing of aanpassing van het SMP op basis van de monitoringsresultaten nodig is. In dat geval wordt in de notitie tevens een voorstel gedaan voor aanvullende maatregelen die ter goedkeuring worden voorgelegd aan de OZHZ. Indien de monitoringsresultaten hiertoe aanleiding geven, kunnen door de OZHZ aanvullende maatregelen worden opgelegd. De monitoringsnotitie dient per monitoringsjaar vóór 1 februari van het opvolgende jaar aan de OZHZ te worden gestuurd; en
 - b. voor de monitoring van de verblijfplaatsen binnen de woonwijk en aanwezige vliegroute bij de Tankgracht dient een monitoringsplan vleermuizen opgesteld te worden dat geschikt is voor het doel van de monitoring. Dit monitoringsplan dient binnen 6 maanden na inwerkingtreding van deze ontheffing ter goedkeuring voorgelegd te worden aan de OZHZ (voorschrift 1).

15. Bij de aanvraag is het beheerplan voor de Natuurzone bijgevoegd (Bijlage VIII van het SMP). Een aantal beheerplannen dienen nog ter goedkeuring aan de OZHZ te worden voorgelegd. Het betreft de volgende beheerplannen en indieningstermijnen:
- het beheerplan van de Ecologische Verbindingszone. Deze dient binnen zes maanden na verlening van deze ontheffing te worden ingediend;
 - per bouwfase een beheerplan van de ontwikkelvelden die onderdeel uitmaken van die bouwfase van de in die ontwikkelvelden te realiseren compenserende maatregelen en natuurinclusieve voorzieningen (ecologische plussen). Voor bouwfase 1 dient dit beheerplan uiterlijk 3 maanden voor aanvang van de werkzaamheden, die worden uitgevoerd door de ontwikkelaar, te worden ingediend; en
 - voor nog goed te keuren bouwfasen geldt dat de beheerplannen van de ontwikkelvelden in de betreffende bouwfase uiterlijk 3 maanden voor aanvang van de werkzaamheden, die worden uitgevoerd door de ontwikkelaar, ter goedkeuring dienen te worden ingediend bij de OZHZ.
16. Binnen het plangebied zijn vliegroutes en foerageergebieden van diverse vleermuissoorten aanwezig. Deze worden door de geplande werkzaamheden niet aangetast. Om te borgen dat de vliegroutes en foerageergebieden op lange termijn behouden blijven dient, per bouwfase, een verlichtingsplan opgesteld te worden, waarbij rekening gehouden wordt met het behoud van de huidige waarden van het SMP-gebied voor vleermuizen en de functionaliteit van de leefomgeving voor vleermuizen. Voor bouwfase 1 dient dit verlichtingsplan binnen 6 maanden na inwerkingtreding van deze ontheffing ter goedkeuring te worden ingediend bij de OZHZ (voorschrift 1).

Aanwijzingen voor gebruik

- Op alle van nature in het wild levende planten en dieren en hun leefgebied geldt de specifieke zorgplicht zoals opgenomen in artikel 11.27 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Gelet op deze specifieke zorgplicht dient inzicht verkregen te worden met betrekking tot de aanwezigheid van soorten op de locatie van de activiteit. Hierbij geldt dat objectief vastgesteld moet worden of soorten negatieve gevolgen ondervinden van de voorgenomen activiteiten. Indien noodzakelijk moeten maatregelen getroffen worden om negatieve gevolgen zoveel als redelijkerwijs verwacht kan worden te voorkomen. Indien negatieve gevolgen redelijkerwijs niet te voorkomen zijn, dient de activiteit gestaakt te worden. In het kader van de specifieke zorgplicht dient onder meer rekening gehouden te worden met broedgevallen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.
- Deze ontheffing wordt slechts voor de in dit besluit opgenomen beschermde soorten, werkzaamheden en verboden handelingen verleend.
- De ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder, partijen waar de ontheffinghouder de ontheffing naar doorschrijft of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft daarmee verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
- Een aanvraag voor verlenging van de geldigheidsduur van deze ontheffing (omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit) dient in verband met de behandeltermijn en procedure (uniforme openbare voorbereidingsprocedure; 26 weken) tijdig te worden ingediend via het Omgevingsloket. Wij adviseren een jaar voor het aflopen van de termijn in vooroverleg te treden.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 28 december 2023 hebben wij een aanvraag om ontheffing geregistreerd als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). De aanvraag is ingediend namens het Rijksvastgoedbedrijf (hierna: RVB). Aan de aanvraag voor een gebiedsgerichte ontheffing ligt een soortenmanagementplan, het SMP Valkenhorst, ten grondslag voor het uitvoeren van diverse werkzaamheden die nodig zijn voor de transformatie van het voormalige marinevliegkamp Valkenburg naar een duurzame woonwijk Valkenhorst met verschillende maatschappelijke voorzieningen en ruimte voor natuur en water.

Het voormalige marinevliegkamp Valkenburg te Katwijk, is sinds 2006 niet meer in gebruik. Door de relatieve rust die hierdoor op het terrein aanwezig is heeft de natuur zich kunnen ontwikkelen en hebben diverse (beschermde) dier- en plantensoorten zich op het terrein gevestigd. Dit betreffen onder andere de beschermde soorten: de graspieper, de veldleeuwerik, de buizerd, de havik, de bruine kiekendief, de torenvalk en de rugstreeppad.

Gelet op de omvang van de te ontwikkelen woonwijk, vinden de werkzaamheden gefaseerd plaats. Binnen deze bouwfases worden de bouwwerkzaamheden per ontwikkelveld opgestart. De ontwikkeling van ieder ontwikkelveld duurt circa vijf jaar. In totaal duurt de hele ontwikkeling van de woonwijk circa twintig jaar. Per ontwikkelveld wordt rekening gehouden met de vraag vanuit de regio om het aanbod van woningen hierop aan te laten sluiten. Dit zorgt voor een dynamische ontwikkeling in zowel ruimte als tijd. Dit kan betekenen dat op het laatste moment gekozen kan worden om de fasering te veranderen. Indien voor elk ontwikkelveld een losse ontheffing moet worden afgegeven, moet ook deze ontheffing op het laatste moment worden aangevraagd en/of worden aangepast. Terwijl in een SMP vooraf, voor alle ontwikkelvelden en soorten per fase, bekend is hoe omgegaan moet worden met de aanwezige soorten. Een SMP sluit beter aan op dit dynamische proces. Bij de aanvraag is het plan van aanpak gevoegd voor de eerste bouwfase, bouwfase 1, die uitgevoerd gaat worden in de komende vijf jaar. Rond het vierde jaar van de ontheffingsperiode wordt de planning en fasering opnieuw in beeld gebracht. Voor de start van de tweede bouwfase (circa 5 jaar na de start van de eerste bouwfase) vindt een evaluatie plaats, zodat de bevindingen van de eerste periode meegenomen kunnen worden.

Doel SMP/gebiedsgerichte aanpak

Door ruimtelijke ontwikkelingen, zoals nieuwbouwprojecten, staan de habitats en verblijfplaatsen van beschermde soorten onder druk. Zij worden daarom beschermd door de Wnb (per 1 januari 2024: Omgevingswet). Het SMP Valkenhorst is opgesteld om een gebiedsgerichte ontheffing aan te vragen in plaats van een projectgerichte ontheffing. Voor het SMP is de staat van instandhouding van de aanwezige beschermde soorten op gebiedsniveau in kaart gebracht met als doel om op dat niveau de staat van instandhouding van deze soorten te garanderen. Veel soorten, waaronder de soorten waarvoor deze ontheffing wordt aangevraagd, hebben baat bij een integrale leefgebiedenbenadering waarbij het gehele leefgebied en het netwerk van de soort over een langere periode beschermd, gemitigeerd en gecompenseerd wordt. Vanwege de omvang, het aantal fases en de lange doorlooptijd van de ontwikkeling van de woonwijk Valkenhorst leent dit project zich voor het werken onder een SMP en is dit de meest efficiënte wijze om de lokale aanwezige populaties niet alleen te beschermen, maar ook te versterken en tegelijkertijd bij te dragen aan de grote maatschappelijke behoefte aan voldoende woningen in de regio.

Het doel van het SMP Valkenhorst is om woningbouw te realiseren, aanwezige beschermde soorten te beschermen en hun leefgebied te versterken, met zo min mogelijk schuring tussen deze maatschappelijke opgaven. Met het SMP wordt een gebiedsdekkende ontheffing van de Wnb aangevraagd voor de gronden die in eigendom zijn van het RVB en wordt de ontwikkeling van de woonwijk Valkenhorst mogelijk gemaakt. Hierbij is expliciet de keuze gemaakt voor het opstellen van een SMP, omdat een SMP zich richt op de bescherming van de gehele populaties binnen Valkenhorst, inclusief bijbehorende netwerken.

Middels een SMP worden de effecten op beschermde soorten in zijn geheel bekeken. Daarmee wordt de staat van instandhouding voor de beschermde soorten en (meta)populaties gewaarborgd en kan het RVB een ecologische plus aanbrengen in de nieuwe woonwijk en de directe omgeving. Voordeel van een SMP-ontheffing ten opzichte van losse projectontheffingen, is dat een SMP uitgaat van een lange termijnvisie. Er wordt ook rekening gehouden met projecten in de toekomst. Met een SMP is de aanwezigheid van soorten en hun functies beter in kaart, waardoor bij het plannen van de uitvoering beter rekening gehouden kan worden met de aanwezigheid van beschermde soorten door tijdig voor vervolgprojecten te voorzien in voldoende uitwijkmogelijkheden voor de aanwezige beschermde soorten, waarmee vertraging van projecten wordt voorkomen. De methodiek geeft ook meer ruimte dan reguliere ontheffingen voor het nemen van natuurversterkende maatregelen.

Het RVB heeft de volgende doelstellingen met het SMP (par. 1.2, SMP Valkenhorst):

“Concluderend is het doel van voorliggend SMP:

- Garanderen van de gunstige staat en duurzame instandhouding van beschermde flora en fauna die voorkomen op de gronden van het RVB;
- Voldoen aan de verplichtingen uit de Wet natuurbescherming bij de ontwikkeling van de woonwijk Valkenhorst op de gronden van het RVB;
- Juridische dekking voor de werkzaamheden en het verlagen van het risico op planvertraging;
- Lastenverlichting, vereenvoudiging en versnelling van de procedures voor natuurwetgeving;
- Eenduidigheid bij aanbestedingen van werkzaamheden richting de ontwikkelaars en aannemers vanwege standaardvoorschriften en uitwerking;
- Uniforme en structurele aanpak voor de bescherming van de fauna en de mitigatie- en compensatieopgave. Inclusief een samenhangende mitigatie en natuurinclusieve inrichting van zowel de woonwijk als de directe omgeving.

Het SMP draagt bij aan het realiseren van bovengenoemde doelen en beweegredenen. Ook geeft het SMP invulling aan de groene visie en ambitie van het RVB voor de woonwijk Valkenhorst.”

Ambitie en lange termijn visie

Het RVB wil in het SMP twee grote maatschappelijke opgaven samenbrengen. Bijdragen aan het verminderen van het woningtekort in Nederland en deze samenbrengen met de bescherming en versterking van de natuur.

Het RVB heeft voor deze woonwijk een missie en ambitie opgesteld die aansluit bij de Rijksbrede visie van het RVB (par. 1.3 SMP Valkenhorst). Vanuit de Rijksbrede visie van het RVB is voor de woonwijk Valkenhorst de missie opgesteld voor een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving voor zowel mens, plant en dier. De nieuw te ontwikkelen woonwijk wordt een duurzame woonwijk met ruimte voor natuur en water. De woonwijk moet een kwalitatief hoogwaardige en groene leefomgeving worden. Door op deze wijze te werken, ontstaat een grote biodiversiteit binnen het plangebied en levert het een bijdrage aan de natuur in de directe omgeving. Specifiek voor de woonwijk heeft het RVB de volgende missies opgesteld:

1. In de woonwijk worden groengebieden en een dooradering van grote landschapsstructuren aangelegd en ligt een groenblauwe omlijsting om de woonwijk. Deze groenblauwe omlijsting wordt natuurvriendelijk ingericht en beheert.
2. Natuurinclusief bouwen is een voorwaarde voor de projectontwikkelaars. Dit heeft als doel het bevorderen van de biodiversiteit binnen de woonwijk. Doelsoorten zijn vleermuizen, huismus en gierzwaluw.

Een hoogwaardige leefomgeving beperkt zich echter niet alleen tot de woonwijk. Daarom heeft het RVB voor de woonwijk Valkenhorst ook een missie op regionaal niveau. Op regionaal niveau wil het RVB een bijdrage leveren aan de biodiversiteit en een robuust natuurnetwerk in de regio. Daarom wordt op de gronden van het RVB, maar buiten de woonwijk Valkenhorst, een natuurzone en ecologische verbindingszone (NNN-zone, de Tankgracht)

gerealiseerd. Deze ecologische verbindingszone zorgt ervoor dat het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide wordt verbonden met de achterliggende landgoederenzone Wassenaar – Voorschoten – Leidschendam/Voorburg. Door de aanleg van deze robuuste ecologische verbindingszone wordt een bijdrage geleverd aan een sterker en robuuster natuurnetwerk in de regio.

Het SMP richt zich ten eerste op de beschermde soorten die voorkomen op het voormalige marinevliegkamp Valkenburg en die effecten zullen ondervinden van het ontwikkelproject. Sinds 2006 is het vliegveld niet langer in gebruik als marinevliegkamp. Sindsdien zijn diverse onderzoeken naar de aanwezigheid van (beschermde) soorten uitgevoerd. Doordat het terrein extensief gebruikt wordt, hebben de natuurwaarden zich in de loop van de tijd ontwikkeld. Het SMP richt zich daarnaast op een aantal soorten waarvoor geen ontheffing benodigd is en op soorten die nog niet in het SMP-gebied voorkomen, maar waarvoor wel voorzieningen (ecologische plussen) worden gerealiseerd. In de nieuwe woonwijk en het bijbehorende groen worden maatregelen genomen of voorzieningen gerealiseerd voor deze soorten. Alle soorten waarop het SMP ziet, zijn opgenomen in tabel 3 van het SMP.

De aanvraag ziet op de schadelijke effecten van het ontwikkelproject voor de leefgebieden, rust- en voortplantingsplaatsen van de graspieper, de veldleeuwerik, de buizerd, de havik, de bruine kiekendief, de torenvalk en de rugstreeppad. Deze soorten waarvoor ontheffing benodigd is worden hierna gezamenlijk aangeduid als de ‘SMP-soorten’.

Om invulling te geven aan de missie voor een natuurinclusieve woonwijk worden voor specifieke soorten ecologische plussen aangebracht in de woonwijk en de groenblauwe omlijsting. Daarbij wordt specifiek aandacht besteed aan soorten die momenteel op de gronden en in de directe omgeving van Valkenhorst al voorkomen. Dit zijn kleine marterachtigen, vleermuizen en de oeverwalruis. In het SMP Valkenhorst zijn spelregels opgenomen voor de realisatie van de ecologische plussen voor deze soorten. Daarnaast heeft het RVB specifiek voor de graspieper, veldleeuwerik en rugstreeppad ambities opgesteld. In het SMP Valkenhorst wordt toegelicht waarom juist voor deze soortgroepen specifieke ambities zijn opgesteld.

Aanvraag en documenten

De aanvraag is op 28 december 2023 namens het RVB ingediend voor de beschermde soorten die schadelijke effecten zullen ondervinden van het ontwikkelproject Valkenhorst. Het gaat om de volgende verbodsbepalingen die worden aangevraagd: het opzettelijk beschadigen, vernielen of wegnemen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de graspieper, de veldleeuwerik, de buizerd, de havik, de bruine kiekendief en de torenvalk, het opzettelijk storen waarbij sprake is van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de buizerd, de havik, de bruine kiekendief en de torenvalk, het opzettelijk verstoren van de rugstreeppad en het beschadigen en vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze soort. Om de negatieve effecten voor de rugstreeppad te verminderen, wordt de soort afgevangen voordat werkzaamheden plaatsvinden en verplaatst naar alternatief leefgebied buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Om deze reden is ook ontheffing aangevraagd voor het opzettelijk vangen van de rugstreeppad, het anders dan voor verkoop onder zich hebben en vervoeren van deze soort en het opzettelijk (worst-case) vernielen of rapen van eisenhoornen van de rugstreeppad. Ook is worstcase scenario het doden van de rugstreeppad aangevraagd, omdat ondanks zorgvuldig werken dit niet geheel kan worden uitgesloten. Het afvangen van de rugstreeppad zal onder meer plaatsvinden met gebruikmaking van vangemmers, waarin ook andere soorten terecht kunnen komen. Om deze reden is ook ontheffing aangevraagd om dit niet-selectieve (vang)middel te mogen gebruiken.

Bij de aanvraag zijn de volgende stukken gevoegd:

- Soortenmanagementplan Valkenhorst, IDDS B.V., kenmerk: A2346-03/JKO/SMP1.2, 29 november 2024 (ODH1315665);

Hierin zijn opgenomen:

- Bijlage I Plan van Aanpak bouwfase 1 (bijlage opgenomen in het SMP)
- Bijlage II Begrippenlijst (bijlage opgenomen in het SMP)
- Bijlage IIIa Ecologisch werkprotocol – Graven van watergangen Valkenhorst, IDDS B.V., kenmerk: A2346-03/JKO/smp.ewp1, 13 juni 2024 (ODH1288912)
- Bijlage IIIb Ecologisch werkprotocol – Grond werkzaamheden Valkenhorst IDDS B.V., kenmerk: A2346-03/JKO/smp.ewp2, 13 juni 2024 (ODH288909)
- Bijlage IIIc Ecologisch werkprotocol – Vegetatie verwijderen Valkenhorst IDDS B.V., kenmerk: A2346-03/JKO/smp.ewp3, 13 juni 2024 (ODH1288902)
- Bijlage IIId Ecologisch werkprotocol – Werken in bestaande watergangen Valkenhorst IDDS B.V., kenmerk: A2346-03/JKO/smp.ewp4, 13 juni 2024 (ODH128880)
- Bijlage IIIE Ecologisch werkprotocol – Dempen van watergangen Valkenhorst IDDS B.V., kenmerk: A2346-03/JKO/smp.ewp5, 13 juni 2024 (ODH1288791)
- Bijlage IIIf Ecologisch werkprotocol – natuurvrij maken en houden van een perceel Valkenhorst IDDS B.V., kenmerk: A2346-03/JKO/smp.ewp6, 13 juni 2024 (ODH1288747)
- Bijlage IV Vlekkenplan fasering woonwijk Valkenhorst, Versie V4, Arcadis, projectnummer 30084184, Fase DO, 27-mei-2024 (ODH1288724)
- Bijlage V Valkenhorst Ontwerp Buitenruimte, Hoofdstructuur Openbare Ruimte Valkenhorst, Voorlopig Ontwerp, Baljon, oktober 2023 (ODH1288686)
- Bijlage VI Ontwerp Natuurzone (ODH1288940)
- Bijlage VII Ontwerp tussenzone (ODH1288919)
- Bijlage VIII Beheerplan Natuurzone, IDDS B.V., Kenmerk A2346-03/BHO/bp1, 30 april 2024 (ODH1224672)
- Natuurtoets Wet natuurbescherming, Vliegveld Valkenburg, Eelerwoude, projectnummer 9185, 30 juli 2020, versie 2 (ODH928165)
- Aanvullend soortenonderzoek Vlieggkamp Valkenburg, Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving, Ecogroen, projectcode: 22-160, 23 december 2022 (ODH928167)
- Kievit tellingen, Vliegveld Valkenburg, Eelerwoude, 6822.1, 8 juli 2016 (ODH928168)
- Natuurtoets Vlieggkamp Valkenburg, Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid, Ecogroen, projectcode 21-063, 22 december 2021 (ODH928169)

Procedure

Op grond van het overgangsrecht in de Aanvullingswet natuur Omgevingswet is de Wnb nog van toepassing op deze procedure. Deze beschikking is voorbereid met toepassing van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht.

Bevoegd gezag

De handeling wordt verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 1.3 van de Wnb zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Zienswijzen

De ontwerpbeschikking heeft ter inzage gelegen van 7 maart 2025 tot en met 17 april 2025

Er zijn geen zienswijzen ingebracht.

Wijziging ten opzichte van ontwerpbeschikking

Ten opzichte van de ontwerpbeschikking zijn er geen wijzigingen aangebracht.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag is getoetst aan de artikelen 3.1, 3.3, 3.5, 3.6, 3.8, 3.9 en 3.25 van de Wnb, de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland.

De graspieper, de veldleeuwerik, de buizerd, de havik, de bruine kiekendief en de torenvalk zijn van nature in Nederland in het wild levende vogels en beschermd op grond van artikel 1 van de Vogelrichtlijn.

Op grond van artikel 3.1, tweede, vierde en vijfde lid, van de Wnb is het verboden:

- nesten of rustplaatsen en eieren van de graspieper, de veldleeuwerik, de buizerd, de havik, de bruine kiekendief en de torenvalk opzettelijk te vernielen, te beschadigen of weg te nemen, en;
- de buizerd, de havik, de bruine kiekendief en de torenvalk opzettelijk te storen, waarbij sprake is van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding.

De rugstreeppad is een van nature in Nederland in het wild levend dier van soorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn. De rugstreeppad is tevens opgenomen in bijlage II bij het Verdrag van Bern.

Op grond van artikel 3.5, eerste, tweede, derde en vierde lid, van de Wnb is het verboden:

- de rugstreeppad opzettelijk te vangen en te doden, en;
- de rugstreeppad opzettelijk te verstoren, en;
- opzettelijk eisnoeren van de rugstreeppad te vernielen of te rapen;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de rugstreeppad te beschadigen of te vernielen.

Op grond van artikel 3.3, vierde lid, en artikel 3.8, vijfde lid, van de Wnb wordt een ontheffing slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- de ontheffing nodig is omdat één van de belangen genoemd in artikel 3.3, vierde lid, aanhef en onder b, en artikel 3.8, vijfde lid, aanhef en onder b, van de Wnb aan de orde is, en;
- de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding respectievelijk er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Op grond van artikel 3.6, tweede lid, van de Wnb is het verboden om de rugstreeppad, anders dan voor verkoop, onder zich te hebben of te vervoeren.

Op grond van artikel 3.9, eerste lid, van de Wnb is het verboden de rugstreeppad te vangen of te doden door gebruikmaking van niet-selectieve middelen die de plaatselijke verdwijning of ernstige verstoring van de rust van de populaties van deze soort tot gevolg kunnen hebben. Van dit verbod kan ontheffing verleend worden, hierop is artikel 3.8, vijfde lid, van de Wnb van overeenkomstige toepassing.

Op grond van artikel 3.25, eerste lid, van de Wnb dienen bij het verlenen van een ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, en artikel 3.9, tweede lid, van de Wnb de middelen te worden aangewezen die voor het vangen van de aldaar bedoelde dieren mogen worden gebruikt.

Beoordeling

Beschrijving SMP

Op het voormalige marinevliegveld Valkenburg, gelegen in de gemeente Katwijk, ligt het planvoornemen om het gebied te transformeren naar een duurzame woonwijk met ruimte voor natuur en water. De nieuwe woonwijk wordt Valkenhorst genoemd. Het RVB heeft het voornemen om in het gebied 4.900 woningen te realiseren. Het voormalige marinevliegveld Valkenburg is sinds 2006 niet meer in gebruik. Als gevolg van de relatieve rust op het terrein heeft de natuur zich kunnen ontwikkelen. Diverse (beschermde) dier- en plantensoorten hebben zich sinds 2006 hier gevestigd. De Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) dient ter bescherming van deze soorten, inclusief hun verblijfplaatsen.

In het kader van de voorgenomen ontwikkelingen wordt daarom expliciet rekening gehouden met de aanwezigheid van (beschermde) soorten. Om inzicht te krijgen in de aanwezigheid van flora en fauna zijn diverse grootschalige inventarisaties uitgevoerd. Het gaat hier primair om soorten die een wettelijk beschermde status hebben onder de Wnb, en in mindere mate om Rode lijst soorten. De onderzoeksresultaten van de flora- en fauna-onderzoeken laten een grote diversiteit zien aan soorten die aanwezig zijn binnen het SMP-gebied. Aan de hand daarvan is voorliggend SMP opgesteld om de ontwikkeling van de nieuwe woonwijk Valkenhorst mogelijk te maken, de aanwezige populaties (beschermde) soorten te behouden en in de nieuwe woonwijk en het omliggend groen mogelijkheden te creëren voor diverse soorten.

Beschrijving SMP-gebied

Het plangebied, het SMP-gebied, omvat het ontwikkelgebied van de woonwijk Valkenhorst en de Natuurzone en het deel Ecologische Verbindingszone dat door het RVB gerealiseerd zal worden. Het SMP-gebied is gesitueerd te midden van Katwijk - Leiden - Wassenaar en zorgt voor agglomeratie van de bebouwde kom van deze gemeenten. Ten zuidoosten van het plangebied ligt het Valkenburgse Meer en ten noordoosten ligt Valkenburg. Het SMP-gebied ligt ten oosten van het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide en ten noordwesten van de landgoederenzone Wassenaar - Voorschoten - Leidschendam/Voorburg. Het grootste deel betreft weilanden. Momenteel wordt het gebied extensief gebruikt. Het gebruik bestaat uit: begrazing door koeien op enkele percelen, in de winter is een schaapskudde aanwezig, enkele malen per jaar worden alle weilanden gemaaid en eenmalig bemest en boven de weilanden wordt door een testcentrum met drones gevlogen. Aan de westzijde van de toekomstige woonwijk worden groene (natuur)zones aangelegd en/of heringericht, deze maken onderdeel uit van het SMP-gebied. Dit betreffen de Natuurzone voor de graspieper en veldleeuwerik en de Ecologische Verbindingszone, waar ook de cultuurhistorische Tankgracht en Bunkerbos onderdeel van uitmaken. Zie appendix 1 voor een weergave van het ontwikkelgebied en de naastgelegen groene zones bestaande uit de Natuurzone en de Ecologische verbindingszone.

Beschrijving werkzaamheden en planning

Het SMP is opgesteld voor een aantal specifieke ingrepen. De ingrepen/werkzaamheden die nodig zijn om de aanleg van de woonwijk Valkenhorst mogelijk te maken zijn generiek en komen in iedere bouwphase en ontwikkelveld terug. Het gaat om ingrepen die noodzakelijk zijn om de woonwijk Valkenhorst mogelijk te maken. Dit betreft de aanleg van de benodigde infrastructuur voor de woonwijk, al het benodigde voorwerk om woningbouw mogelijk te maken en het bouwrijp maken van de ontwikkelvelden, waarna de bouw kan starten. In het SMP zijn de onderstaande werkzaamheden opgenomen:

- kappen van bomen;
- verwijderen bestaande beplanting, struiken en opschot;
- verwijderen van verharding;
- dempen van watergangen;
- graven van watergangen;
- inrichten van gronddepots;
- aanbrengen van voorbelasting;

- aanleg van bouwwegen;
- graven en aanvullen van sleuven voor riolering en K&L;
- aanleg van wegen (infrastructuur van de woonwijk);
- bouwen van kunstwerken (bruggen, duikers, steigers);
- aanbrengen van oeverbescherming (beschoeiing en damwanden);
- bouwen van woningen;
- inrichten van de openbare ruimte; en
- aanplanten van bomen, beplanting, hagen en grasmengsels.

De geplande transformatie van het voormalige vliegveld tot woonwijk Valkenhorst staat gepland te starten in 2024 en loopt door tot circa 2045 (circa twintig jaar). Het doel is om jaarlijks 500 woningen te realiseren binnen het plangebied. De eerste bouwfase van de woningbouw loopt van 2025 – 2030. Het SMP is opgesteld met als uitgangspunt een volledige transformatie naar een woonwijk met circa 4.900 woningen met groengebieden voor de komende twintig jaar. Op dit moment is nog niet alle informatie over de volgende bouwfasen beschikbaar. Ook heeft het RVB de wens om in te kunnen spelen op de vraag vanuit de woningmarkt. Vanwege het dynamische proces en de lange duur van het ontwikkelproject wordt de ontheffing nu eerst aangevraagd voor een periode van vijf jaar met indiening van het plan van aanpak voor de eerste bouwfase. Voorafgaand aan bouwfase 1 wordt de Natuurzone gerealiseerd. Deze dient ter compensatie en als onderdeel van de ecologische plus voor het totale ontwikkelproject. De realisatie van de Ecologische Verbindingszone start op een later moment, tijdens de looptijd van deze ontheffing.

Procesbeschrijving, actoren en verantwoordelijkheden

Het RVB is ontheffinghouder en daarmee verantwoordelijk voor het uitwerken en opvolgen van de spelregels zoals deze in het SMP opgenomen zijn, de processen, monitoring en administratie. Op basis van deze spelregels wordt door het RVB per bouwfase een plan van aanpak opgesteld met bijbehorende ecologische werkprotocollen (hierna: EWP's). Per ontwikkelveld wordt dit plan van aanpak en de bijbehorende EWP's vertaald naar één specifiek EWP voor dat ontwikkelveld. Voor bouwfase 1 zijn het plan van aanpak en de bijbehorende EWP's reeds opgesteld en bij de aanvraag ingediend. Voor bouwfase 2 worden het plan van aanpak en de EWP's op een later moment, conform de in het SMP benoemde spelregels, opgesteld. Wanneer deze gereed zijn worden zij ter goedkeuring ingediend, conform voorschrift 9.

Projectontwikkelaars en aannemers gaan per ontwikkelveld de woningbouw realiseren. Per ontwikkelveld worden door het RVB met de projectontwikkelaar in het verkoopdossier afspraken vastgelegd onder welke voorwaarden de projectontwikkelaar gebruik mag maken van deze ontheffing. In deze doorschrijving, ook bekend als de ecologische paragraaf van het verkoopdossier, zijn de ecologische randvoorwaarden opgenomen en de ecologische werkprotocollen die gelden voor het betreffende ontwikkelingsveld. Om de naleving van de SMP-ontheffing te borgen, worden de randvoorwaarden contractueel vastgelegd in het verkoopdossier, inclusief de ecologische werkprotocollen. In de ecologisch werkprotocollen staan afspraken rondom natuurinclusief werken en het natuurvrij maken van het ontwikkelveld, contactpersonen bij calamiteiten, eventuele uitvoeringsperioden en de uitgewerkte spelregels per bouwfase. Voor de eerste bouwfase (eerste vijf jaar) zijn de ecologische werkprotocollen al opgesteld. Deze maken onderdeel uit van het SMP. Onderstaand een korte uiteenzetting van de verantwoordelijkheden.

Beschrijving taakverdeling en verantwoordelijkheden

Om te borgen dat het SMP en de bijbehorende spelregels van het SMP correct worden uitgevoerd, is het noodzakelijk dat de werkwijze op de juiste manier is vastgelegd. Het is belangrijk dat de rol- en taakverdeling tussen de diverse partijen helder is. In paragraaf 2.3 van het SMP is vastgelegd wie (in functies/rollen) verantwoordelijk zijn voor de diverse acties die voortkomen uit het SMP.

Verantwoordelijkheden RVB/ontheffinghouder:

- Ontwikkeling van de groenblauwe omlijsting en de openbare ruimte van de woonwijk Valkenhorst. De ecologische plussen, die beschreven zijn in dit SMP, worden in het ontwerp van de openbare ruimte en de groenblauwe omlijsting doorgevoerd. De (ecologische) beheerbaarheid van het ontwerp van de groenblauwe omlijsting en de openbare ruimte wordt in de ontwerpfase getoetst door het RVB.
- Aanleg van de groenblauwe omlijsting en de openbare ruimte van de woonwijk Valkenhorst. De aanleg van de openbare ruimte en de groenblauwe omlijsting wordt uitgevoerd conform de ecologische werkprotocollen welke onderdeel zijn van dit SMP.
- Opnemen ecologische werkprotocollen en ecologische plussen in het verkoopdossier per ontwikkelveld.

Verantwoordelijkheden projectontwikkelaar:

- Creëren van de ecologische plussen in het ontwikkelveld op basis van de eisen zoals opgenomen in de doorschrijving, de ecologische paragraaf van het verkoopdossier.

Daarnaast zijn er per bouwfase de volgende verantwoordelijkheden. Verantwoordelijkheden RVB per bouwfase:

- Bepalen bouwfase en welke ontwikkelvelden worden opgenomen in de bouwfase.
- Uitwerken spelregels SMP binnen bouwfase en opstellen plan van aanpak voor betreffende bouwfase.
- Toetsen van de (ecologische) beheerbaarheid van het plan van aanpak in de ontwerpfase.
- Voorleggen plan van aanpak bij de ODH.
- Realisatie plan van aanpak bij akkoord van de ODH op het plan van aanpak.
- Opstellen beheerplan van de uitgevoerde spelregels conform SMP.
- Monitoring SMP en uitgevoerde spelregels.
- Natuurvrij maken van een ontwikkelveld, voorafgaand aan de overdracht van het ontwikkelveld van het RVB naar de projectontwikkelaar. Natuurvrij maken dient te worden uitgevoerd conform de ecologische werkprotocollen welke onderdeel zijn van dit SMP.

Verantwoordelijkheden projectontwikkelaar per bouwfase:

- Het natuurvrij houden van een ontwikkelveld na overdracht van het RVB naar de projectontwikkelaar. Dit natuurvrij houden van een ontwikkelveld dient te worden uitgevoerd conform de ecologische werkprotocollen welke onderdeel zijn van het verkoopdossier.
- Ecologische begeleiding door een deskundig ecooloog bij het natuurvrij houden van een ontwikkelveld na overdracht naar de projectontwikkelaar.

Verantwoordelijkheden beheerorganisatie per bouwfase:

- Beheer van uitgevoerde spelregels.

Verantwoordelijkheden beheer lange termijn:

- Het te realiseren groen dient ecologisch beheerd te worden. Bij de aanvraag is het beheerplan van de natuurzone ingediend. In de voorschriften is opgenomen dat ook het groen en de voorzieningen in de openbare ruimte binnen de ontwikkelvelden beheerd dienen te worden. Hiervoor maakt het RVB afspraken met de gemeente Katwijk en hier worden beheerplannen voor ingediend (voorschrift 15).

Administratie

Naast een heldere taakverdeling speelt een goede administratie een essentiële rol bij het werken met een SMP. In een goede administratie wordt de fasering van de bouw, de monitoring van aanwezige (beschermde) soorten en functies en uitgevoerde maatregelen bijgehouden. Ook wordt de administratie gebruikt voor het bevoegd gezag om de naleving van het SMP en de ontheffing te borgen. Als hulpmiddel voor de administratie, inzicht in de monitoringsresultaten en als borging van de staat van instandhouding van (beschermde) soorten, wordt een GIS-portaal ontwikkeld. In dit GIS-portaal wordt de voortgang van het dynamische gebiedsproces weergegeven.

Daarnaast worden de resultaten van de soortgerichte onderzoeken en monitoringsronden bijgehouden en de resultaten van processen en onderzoeken in de directe omgeving in het portaal opgenomen. Tenslotte kan per bouwfase en ontwikkelveld worden aangegeven of de uitwerking van de spelregels (plan van aanpak) is geborgd en of het ontwikkelveld natuurvrij gemaakt kan worden. Dit GIS-portaal biedt zo een handzame tool voor het RVB, projectontwikkelaars en de OZHZ om te werken middels onderliggend SMP. Het bevoegd gezag (ODH en OZHZ) hebben middels een gebruikersnaam en wachtwoord toegang tot het portaal.

Communicatie met bevoegd gezag / ontheffinghouder/ derden

De planning van de projecten worden met de OZHZ gecommuniceerd conform voorschrift 1. De OZHZ dient tweemaal per jaar de globale planning te ontvangen van het opvolgende half jaar. Bij het doorgeven van deze planning is er tevens de mogelijkheid om praktische zaken en voorstellen voor kleine (praktische) wijzigingen door te geven aan de OZHZ en eventueel gezamenlijk te bespreken. Ontheffinghouder en eventuele derden waarnaar de SMP-ontheffing door het RVB naar is/of wordt doorgeschreven kunnen dit moment tevens gebruiken om gezamenlijk in overleg te gaan met de OZHZ ten behoeve van de onderlinge afstemming. De OZHZ draagt zorg voor vaste contactpersonen. Grote wijzigingen in de planning, bijvoorbeeld projecten die voor enkele maanden worden uitgesteld of vervroegd, worden per mail gemeld aan de OZHZ.

Staat van instandhouding

Beschrijving soorten

Het SMP richt zich op een aantal beschermde soorten die voorkomen op het voormalige marinevliegveld Valkenburg. Op basis van de uitgevoerde onderzoeken is geconcludeerd dat binnen het SMP-plangebied beschermde functies van de volgende soorten aanwezig zijn. Voor deze soorten wordt middels het SMP ontheffing aangevraagd:

- Buizerd
- Havik
- Bruine kiekendief
- Graspieper
- Veldleeuwerik
- Rugstreeppad

Deze soorten worden hierna ook gezamenlijk aangeduid als de 'SMP-soorten'.

Uitgevoerde onderzoeken

De diverse onderzoeken zijn uitgevoerd in de periode 2014 tot 2022. In 2021 en 2022 zijn de laatste soortgerichte onderzoeken uitgevoerd. Deze data worden als ijkmoment gebruikt voor dit SMP. De waarnemingen en exacte locaties van de onderzoeken zijn opgenomen in de GIS-omgeving. Onderstaand volgt de beoordeling van de onderzoeken die gerelateerd zijn aan de soorten en functies waarvoor ontheffing wordt aangevraagd.

Beoordeling onderzoek graspieper en veldleeuwerik

Er zijn meerdere onderzoeken uitgevoerd naar de aanwezigheid van de graspieper en veldleeuwerik binnen het SMP-gebied. Het meest recente onderzoek is uitgevoerd in 2021². Dit onderzoek is gericht op het exploitatiegebied en de groene zone. Voor beide soorten zijn de SOVON-criteria voor het Broedvogel Monitoring Project (hierna: BMP) gehanteerd. Voor de graspieper zijn twee rondes uitgevoerd tussen 1 april en 30 juni. Voor de veldleeuwerik zijn twee rondes uitgevoerd tussen 1 april en 15 juni. De onderzoeken zijn in de vroege ochtend en bij gunstige weersomstandigheden uitgevoerd.

² Natuurtoets Vliegveld Valkenburg, 2021
ODH1319595

Voor de beoordeling van de resultaten op de lokale populatie is gebruik gemaakt van onderzoeksgegevens op basis van de rapportage “Sovon, 2016, Beoordeling van de regionale populaties van broedvogels van open grasland op vlieggakamp Valkenburg en omgeving”³.

Tijdens het onderzoek in 2021 zijn in totaal 25 broedterritoria van graspieper en 17 broedterritoria van veldleeuwerik aangetroffen. De locaties van deze territoria zijn weergegeven in de bij het SMP gevoegde rapportages. Voor beide soorten betekent dit een groei in het aantal broedlocaties ten opzichte van het onderzoek van SOVON uit 2016 (Sierdesema et al, 2016). Gezien het toegenomen aantal broedgevallen en de (landelijk) matig ongunstige staat van instandhouding (Sierdesema et al, 2016), wordt gesteld dat het ontwikkelingsgebied nog steeds van bovenmatig regionaal belang is voor beide soorten. In totaal liggen 18 nesten van graspieper en 12 nesten van veldleeuwerik binnen het ontwikkelgebied.

Beoordeling onderzoek vogels met jaarrond beschermde nest- en rustplaatsen

Er zijn sinds 2015 meerdere onderzoeken uitgevoerd naar de aanwezigheid van jaarrond beschermde nest- en/of rustplaatsen van vogels. Het meest recente onderzoek (Ecogroen, 2021) heeft zich gericht op de buizerd en de havik. Het onderzoeksgebied betrof het ontwikkelgebied en de inrichtingszone groene zone. Het onderzoek naar jaarrond beschermde nesten van havik en buizerd in 2021 is uitgevoerd volgens de richtlijnen opgenomen in het Kennisdocument Buizerd (BIJ12, 2017a⁴).

Daarnaast is in 2022 gebiedsdekkend aanvullend onderzoek uitgevoerd om kennisleemten aan te vullen. Dit onderzoek is primair uitgevoerd ten behoeve van boomkikker, grote vos, kleine marterachtigen en waterspitsmuis en was niet specifiek gericht op het in kaart brengen van nesten van jaarrond beschermde vogels. Het onderzoek betreft een gebiedsdekkend en intensief onderzoek met in totaal 10 bezoeken in de periode april- augustus 2022 in de ochtend, avond en nacht. Tijdens het aanvullend soortenonderzoek zijn ook waarnemingen gedaan van andere soorten. Dit betreffen nesten van havik, buizerd, bruine kiekendief en torenvalk.

Tijdens de onderzoeken in 2021 en 2022 zijn in het plangebied van het SMP de volgende jaarrond beschermde nesten vastgesteld:

- twee buizerdnesten;
- een bezet haviksnest;
- broedende torenvalk; en
- een broedpaar bruine kiekendief.

Beoordeling rugstreeppadonderzoek

In 2021 is de aanwezigheid van de rugstreeppad vlakdekkend gericht onderzocht voor het gehele SMP-gebied (Ecogroen, 2021). Tijdens het gebiedsdekkende boomkikkeronderzoek in 2022 (Ecogroen, 2022) zijn aanvullende waarnemingen van rugstreeppad geregistreerd. Beide onderzoeken zijn uitgevoerd in het gehele SMP-gebied met een focus op het ontwikkelgebied.

Onderzoek naar de rugstreeppad is in 2021 uitgevoerd volgens de soortinventarisatieprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus (2017). Hiervoor zijn in de periode van half april t/m mei en in de periode van half juni – begin augustus in totaal 3 avondbezoeken gebracht aan het onderzoeksgebied. Tijdens de bezoeken is gezocht naar roepende dieren/kooractiviteit. Het onderzoek naar kooractiviteit is uitgevoerd door 2 personen per bezoek. Het onderzoek naar boomkikkers in 2022 is uitgevoerd middels drie avondbezoeken in de periode april tot en met half mei en een dagbezoek in de periode juni tot en met augustus.

³ Sierdesema en Van Keulen, 2016: Beoordeling van de regionale populaties van broedvogels van open grasland op vlieggakamp Valkenburg en omgeving. Uitgevoerd door Sovon

⁴ bij12.nl/wp-content/uploads/2023/11/Kennisdocument-Buizerd.pdf

Tijdens het rugstreeppadonderzoek in 2021 zijn op meerdere plekken verspreid in het onderzoeksgebied voortplantingsplaatsen van rugstreeppadden aangetroffen. Hierbij is met name gelet op koorroepen tijdens de nacht. Op basis van geluid is een inschatting gemaakt van het aantal dieren per locatie. De verzamelde waarnemingen van rugstreeppad kunnen worden geclusterd in 7 locaties, waarbij de aantallen variëren van twee tot honderd exemplaren.

Tijdens het onderzoek naar boomkikker in 2022 (Ecogroen, 2022) is nog een voortplantingsplaats gevonden van de rugstreeppad. De waarneming betreft een nieuwe voortplantingslocatie waar circa tien dieren roepend zijn aangetroffen. Mogelijk dat de dieren door de droogte van 2022 gemigreerd zijn naar dieper water. De meeste bekende voortplantingsplaatsen waren in 2022 al vroeg opgedroogd door de aanhoudende droogte. De rugstreeppad is een dynamische soort die gebruik maakt van de kansen binnen zijn leefgebied.

Op basis van de onderzoeken is geconcludeerd dat voortplantingswateren van rugstreeppad verspreid over het SMP-gebied aanwezig zijn en dat het terrein in zijn geheel geschikt is als landhabitat (foerageergebied en verblijfplaats) voor rugstreeppad.

Beoordeling soortgerichte onderzoeken

Op grond van het bovenstaande zijn wij van mening dat met de uitgevoerde onderzoeken, de relatieve verspreiding en lokale populaties van de graspieper, de veldleeuwerik, de buizerd, de havik, de bruine kiekendief, de torenvalk en de rugstreeppad binnen het SMP-gebied voldoende in kaart zijn gebracht en dat de resultaten van deze onderzoeken als basis kunnen dienen voor een gebiedsgerichte ontheffing op basis van een SMP (SMP-ontheffing).

Beschrijving effecten op aanwezige soorten

In het SMP zijn per soort, de effecten van de voorgenomen ontwikkelingen op de soort beschreven.

In 2016 is het belang van het SMP-gebied voor de graspieper en veldleeuwerik in beeld gebracht. Hieruit is gebleken dat beide soorten geconcentreerd voorkomen op en rondom het voormalige marinevliegkamp. Het regionaal belang van het plangebied voor beide vogelsoorten is groot. Dit betekent dat ook voor de veldleeuwerik, conform het Verdrag van Bern, bijlage III, een inspanningsverplichting geldt voor het behoud van het broedgebied. Integraal onderdeel van het SMP is niet alleen het borgen van voldoende leefgebied (weidevogelgebied) voor deze soorten, maar ook het verbeteren van het leefgebied, waarover door het RVB afspraken zijn gemaakt met de provincie en de gemeente.

Met betrekking tot de buizerd, de havik, de bruine kiekendief en de torenvalk is vastgesteld dat er, per soort, één of enkele nesten aanwezig zijn in het SMP-gebied. Het voormalige marinevliegkamp betreft voornamelijk grasland met weinig bomen of bebouwing. De weinige bomen in het gebied maken dat er, ondanks de omvang van het gebied, niet veel nestgelegenheid aanwezig is. De bruine kiekendief heeft een nestlocatie in de helofytenfilter in het SMP-gebied. Het helofytenfilter is het enige stuk moeras- en rietland van enige omvang binnen het voormalige vliegkamp. Dat maakt het helofytenfilter ook de enige geschikte broedlocatie voor de bruine kiekendief binnen het SMP-gebied. De torenvalk broedt in een speciale nestkast op de verkeerstoren in het SMP-gebied.

De aanwezigheid van (veel) predatoren (roofvogels) is niet gunstig voor de ontwikkeling van weidevogelgebied en daarmee graspieper en veldleeuwerik. Om deze reden heeft RVB de afweging gemaakt om met betrekking tot de roofvogels de mitigatie en compensatie te beperken tot de wettelijke verplichting (behoud van de aanwezige broedparen) en niet op uitbreiding van de lokale populatie. Dit ten gunste van de bescherming van de lokale populaties graspieper en veldleeuwerik. Vanwege het grote regionale belang van het SMP-gebied voor de graspieper en de veldleeuwerik is besloten om de nieuwe gebieden primair voor deze soorten in te richten met als doelstelling het behoud en de versterking van de huidige populaties weidevogels.

De rugstreeppad is een pioniersoort die gebruik maakt van zandige, dynamische gebieden met ondiepe poelen. Deze zijn in de huidige situatie ruim aanwezig binnen het plangebied. In de nieuwe situatie wordt in de woonwijk en in de groenzone nieuw leefgebied gecreëerd en beheerd voor de huidige populatie rugstreeppadden. Daarnaast wordt de verbinding verbeterd richting de duingebieden in het westen, zodat de mogelijkheden om tussen de gebieden te migreren worden verbeterd voor de rugstreeppaddenpopulatie.

De (mogelijke) effecten op de lokale populaties en functies zijn per soortgroep in beeld gebracht en beschreven. Bij de herinrichting van het gebied en de fasering van deze herinrichting wordt rekening gehouden met de aanwezige populaties, het belang van het gebied voor de verschillende voorkomende soorten en de te behalen doelstellingen voor de aanwezige populaties. In de spelregels wordt per soort uitgebreid en specifiek beschreven welke stappen en acties ondernomen moeten worden om op korte en lange termijn zorgvuldig met de aanwezige soorten, hun leefgebieden en de zorgplicht om te gaan.

Geen sprake van cumulatieve effecten

Het RVB heeft in haar aanvraag onderzocht of er mogelijk sprake kan zijn van cumulatieve effecten. In de omgeving van het voormalige marinevliegkamp Valkenburg zijn meerdere ontwikkelingen aan de gang. Een aantal van deze ontwikkelingen hebben een directe connectie met de ontwikkeling van de nieuwe woonwijk Valkenhorst. Deze ontwikkelingen betreffen:

- Natuurontwikkeling en -herstel in het zuidelijke deel van Berkheide. De ontheffing is hiervoor verleend op 2 september 2024 voor het verstoren van de rugstreeppad in het naastgelegen Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide (zaaknummer: 01093505). De ontheffing is verleend voor de periode 1 augustus 2024 tot en met 1 maart 2026. Wegens de afstand van dit gebied tot het voormalig marinevliegkamp Valkenburg en het aanbrengen van habitat voor de rugstreeppad als onderdeel van deze ontheffing, vinden geen cumulatieve effecten plaats.
- Werkzaamheden aan de Katwijkseweg 19a te Wassenaar. De ontheffing hiervoor is verleend op 26 augustus 2024 voor het verstoren van de rugstreeppad (zaaknummer: 10193477). De ontheffing is verleend voor de periode 26 augustus 2024 tot en met 1 januari 2027. Deze werkzaamheden vinden op circa 1,5 km van het voormalig marinevliegkamp Valkenburg plaats. Voor deze ontheffing is een beheer- en inrichtingsplan opgesteld, waarmee de robuustheid van het NNN wordt versterkt en ruimte voor rugstreeppadden behouden blijft. Indien cumulatie plaatsvindt, is dit door het versterken van de natuur binnen Valkenhorst en onder de genoemde ontheffing, een positief effect.
- Op 24 augustus 2020 is een toetsingsuitkomst uitgevoerd rondom het drone (RPAS) testcentrum op het voormalig marinevliegkamp Valkenburg, te Katwijk (zaaknummer: 00521117). Hierin is ingegaan op de activiteiten betreffende het laten vliegen van drones op het voormalige marinevliegkamp. Hiervoor is als randvoorwaarde opgenomen dat de drone-activiteiten uitsluitend plaatsvinden binnen de contouren van het testgebied en niet daarbuiten. Uit de uitgevoerde onderzoeken voor onderliggend SMP komt naar voren dat in de huidige situatie het droneveld door de graspieper en veldleeuwerik ook wordt gebruikt als broedplaats. Binnen dit droneveld vinden geen wijzigingen van gebruik en/of beheer plaats, totdat het droneveld plaats gaat maken voor de ontwikkelingen van woonwijk Valkenhorst. Van cumulatieve effecten op de SMP-soorten is geen sprake.

In de omgeving van voormalige marinevliegkamp Valkenburg is sprake van een aantal projecten waar ontheffing onder de Wnb voor is verleend. De werkzaamheden/activiteiten onder deze projecten vinden deels tegelijkertijd plaats met de voorgenomen ontwikkeling van woonwijk Valkenhorst. Wegens de mitigerende en compenserende maatregelen die zowel op Valkenhorst, als bij de lopende werkzaamheden in de omgeving worden getroffen, zijn cumulatieve effecten niet aan de orde.

Beoordeling effecten

Op grond van het bovenstaande zijn wij van mening dat de (mogelijke) effecten van de geplande ingrepen in relatie tot de aanwezige populaties en hun functies en het belang van het SMP-gebied voor de verschillende populaties voldoende in kaart zijn gebracht.

Beschrijving maatregelen

Voor het SMP zijn (per soort) als basis spelregels opgesteld. Deze spelregels borgen de wettelijke opgave ter bescherming van soorten onder de Wnb, de algemene zorgplicht en de aanvullende missie en ambities van het RVB. In het SMP is opgenomen, dat ontwikkelingen enkel kunnen plaatsvinden als de spelregels worden gevolgd. In hoofdstuk 7 van het SMP zijn de algemene spelregels en de spelregels per soort uitgewerkt.

De spelregels zijn generiek en per bouwfase worden op basis van de spelregels een plan van aanpak en per ontwikkelveld ecologische werkprotocollen, EWP's, gemaakt. In het plan van aanpak worden de spelregels (en daarmee maatregelen en compensatie) specifiek uitgewerkt. De EWP's per ontwikkelveld worden altijd opgesteld aan de hand van de spelregels per soort zoals deze in het SMP beschreven staan. Per bouwfase dient het plan van aanpak met bijbehorende ecologische werkprotocollen ter goedkeuring voorgelegd aan de ODH conform voorschrift 9 van deze ontheffing.

Samengevat betreffen de algemene spelregels:

- Op basis van de spelregels zijn, voor de ontwikkelvelden in de eerste fase, ecologische werkprotocollen opgesteld. Deze zijn toegevoegd bij de ontheffingsaanvraag. De ecologische werkprotocollen worden bijgevoegd in het verkoopdossier en specifiek gemaakt per plan van aanpak;
- Het natuurvrij maken wordt per ontwikkelveld uitgevoerd conform de ecologische werkprotocollen;
- In het SMP staan spelregels opgenomen om aan de algemene zorgplicht te voldoen:
 - Maaien van vegetatie voorafgaand aan werkzaamheden. Hierdoor wordt het voor grondgebonden zoogdieren minder aantrekkelijk om te verblijven in deze zone tijdens de werkzaamheden.
 - Regels voor het uitvoeren van werkzaamheden in één richting om dieren de gelegenheid te geven om te vluchten naar andere leefgebieden.
 - Het uitvoeren van werkzaamheden tussen zonsopgang en zonsondergang, zodat vleermuizen en andere nacht-actieve dieren niet verstoord worden.
 - Als werkzaamheden na zonsondergang onvermijdelijk zijn, zijn in het SMP regels opgenomen over verlichting om verstoring van vleermuizen en andere nachtactieve dieren te voorkomen.
 - Alertheid op aanwezigheid van (beschermde) soorten en regels om deze de tijd en ruimte te geven om te kunnen vluchten.
 - De eis om een deskundige in te schakelen bij het aantreffen van (beschermde) soorten.
 - Eisen aan werkzaamheden in de watergang om te voldoen aan de zorgplicht voor de vissen en amfibieën die in de watergangen aanwezig kunnen zijn.

Voor de volgende soorten zijn soortspecifieke spelregels opgesteld:

- De graspieper en de veldleeuwerik. De spelregels graspieper en veldleeuwerik zien op het behoud en versterken van de lokale populaties. In de spelregels is samengevat opgenomen:
 - spelregels voor het te allen tijde waarborgen van de aanwezigheid van voldoende kwantiteit weidevogelgebied; 250 hectare weidevogelgebied;
 - spelregels voor het te allen tijde behouden van de aanwezigheid van voldoende kwaliteit weidevogelgebied. Een goede kwaliteit weidevogelgebied wordt gekenmerkt door minimaal dertig broedparen per honderd hectare met 1,4 hectare kuikenland per broedpaar; en
 - spelregels voor weidevogelvriendelijk beheer.

- Voor de buizerd, de havik, de bruine kiekendief en de torenvalk zijn specifieke spelregels opgesteld die per soort voorzien in:
 - handhaven van verstoringssafstanden tot actieve nesten;
 - werken in de minst kwetsbare periode;
 - aanbieden alternatieve nesten voor de aanwezige broedparen; en
 - verbeteren habitat bestaande uit:
 - beplanting voor nesten en horsten; en
 - aanwezigheid voldoende foerageergebied.
- De rugstreeppad. De spelregels voor de rugstreeppad richten zich op het behoud en mogelijk maken van groei van de aanwezige populatie door:
 - te werken buiten de kwetsbare periode;
 - de wijze van natuurvrij maken en weren van vestiging van rugstreeppad voorafgaand aan werkzaamheden (beschreven in Bijlage IIIf 'EWP natuurvrij maken en houden perceel');
 - de wijze van vangen, incl. vangmiddelen, verplaatsen en verplaatsen van rugstreeppadden (beschreven in Bijlage IIIf 'EWP natuurvrij maken en houden perceel');
 - realisatie van nieuw leefgebied, waaronder voortplantingshabitat en landhabitat; en
 - ecologisch beheer van het groen ten bate van de rugstreeppad. Deze beheerplannen worden per bouwfase opgesteld en als onderdeel van het plan van aanpak bij OZHZ ter goedkeuring voorgelegd (zie voorschriften 9 en 15 van dit besluit).

In de spelregels van het SMP zijn, per soort, eisen opgenomen om verstoring tijdens uitvoering van werkzaamheden te voorkomen of tot een minimum te beperken. Zo is in de spelregels onder andere uitgewerkt:

- kwetsbare perioden van de aanwezige soorten;
- verstoringssafstanden tot actieve nesten van buizerd, havik, bruine kiekendief en torenvalk;
- gewenningsperiode voor alternatief leefgebied en/of nesten per soort;
- eisen en randvoorwaarden aan alternatieve nestvoorzieningen en leefgebieden;

De werkwijze met betrekking tot het natuurvrij maken en weren van rugstreeppadden op percelen staat in de aanvraag beschreven in Bijlage IIIf van het SMP: 'EWP natuurvrij maken en houden perceel'.

Naast bovenstaande eisen voor de soorten waar ontheffing voor wordt aangevraagd zijn tevens spelregels opgesteld hoe tijdens de werkzaamheden omgegaan moet worden met andere voorkomende soorten en functies. Deze spelregels beschrijven hoe voldaan moet worden aan de algemene zorgplicht, maar ook hoe omgegaan wordt met specifieke soorten en functies die op of in het gebied aanwezig zijn, maar niet aangetast worden of niet wettelijk beschermd zijn. Dit betreft onder andere eisen ten aanzien van voorkomen van verstoring van vliegroutes van vleermuizen, wijze van werken in watergangen en het behoud van holtebomen voor soorten als de boomarter.

Voor de eerste bouwfase, die in de komende vijf jaar zal worden uitgevoerd, zijn de spelregels voor de graspieper, de veldleeuwerik en de rugstreeppad reeds gedetailleerd uitgewerkt in een plan van aanpak. Het plan van aanpak voor de eerste bouwfase is opgenomen in bijlage 1 van het SMP. In dit plan van aanpak is onder andere concreet uitgewerkt op welke wijze (kwalitatief en kwantitatief), nieuw leefgebied gerealiseerd en geborgd wordt voor deze drie beschermde soorten. Met het plan van aanpak wordt ervoor gezorgd dat er ook bij de uitvoering van volgende bouwfasen altijd voldoende leefgebied aanwezig is voor deze soorten en dat ecologische plussen worden gerealiseerd. In het plan van aanpak is samengevat opgenomen en concreet uitgewerkt:

- aan welke habitateisen nieuw leefgebied voor de soorten moet voldoen in zowel kwaliteit als kwantiteit (aantal hectare);
- wat (areaal en type) hiervan in bouwfase 1 van de ontwikkeling gerealiseerd gaat worden;
- op welke locatie dit gerealiseerd moet worden;

- aan het plan van aanpak is een inrichtingsschets toegevoegd;
- hoe het beheer uitgevoerd gaat worden; en
- het aantal paddenpoelen dat gerealiseerd wordt in bouwfase 1.

Beschrijving ecologische werkprotocollen

Om te zorgen voor continuïteit, eenduidigheid en het juist uitvoeren van de werkzaamheden wordt per bouwfase een plan van aanpak opgesteld met bijbehorende ecologische werkprotocollen. De ecologische werkprotocollen geven de stappen, werkwijze en maatregelen per ingreep weer, voor en tijdens de uitvoering van werkzaamheden.

Voor de eerste bouwfase zijn ecologisch werkprotocollen opgesteld voor de volgende werkzaamheden:

- graven van watergangen;
- grondwerkzaamheden;
- vegetatie verwijderen;
- werken in bestaande watergangen;
- dempen van watergangen;
- natuurvrij maken en houden van een perceel.

Onderstaande punten worden in alle ecologische werkprotocollen verwerkt:

- omschrijving werkzaamheden;
- coördinatie van de werkzaamheden en verantwoordelijkheden;
- actieplan bij calamiteiten en bijbehorende contactgegevens;
- aanwezige soorten;
- maatregelen:
 - in het kader van de specifieke zorgplicht;
 - ter voorkomen van verstoring van soorten;
 - eisen ten aanzien van het wegvangen en verplaatsen van rugstreeppadden;
 - wijze van ongeschikt maken en houden van percelen.
- uitwerking specifieke zorgplicht; en
- logboek voor de ecologische begeleiding.

In het SMP is opgenomen, dat werkzaamheden pas mogen aanvangen in een ontwikkelveld, wanneer is voldaan aan de spelregels uitgewerkt in het plan van aanpak voor die bouwfase. Daarnaast moet het ontwikkelveld eerst natuurvrij zijn gemaakt en vrijgegeven zijn door een ecologisch deskundige. Voordat daadwerkelijk gestart kan worden met de bouwwerkzaamheden moet binnen elk ontwikkelveld maatregelen getroffen worden om het gebied natuurvrij te maken. Wanneer en op welke wijze ongeschikt gemaakt kan worden en welke maatregelen getroffen dienen te worden, is opgenomen in de ecologische werkprotocollen.

Met bovengenoemde werkwijze wordt geborgd dat een ontwikkelveld natuurvrij is en de juiste maatregelen voorafgaand aan de werkzaamheden zijn getroffen om te voldoen aan de kaders en spelregels van het SMP.

In Bijlage IIIf, EWP Natuurvrij maken en houden van een perceel Valkenhorst zijn maatregelen opgenomen voor het afvangen van rugstreeppad op een perceel. Hierin zijn de vangmiddelen en -methode specifiek beschreven. Dit EWP is opgesteld als onderdeel van het plan van aanpak voor bouwfase 1, terwijl de ontheffing wordt aangevraagd voor het gehele ontwikkelgebied. Om te borgen dat het afvangen van de rugstreeppad gedurende het gehele project conform dezelfde methode gaat, dient in de spelregels opgenomen te worden dat de voorgeschreven vangmiddelen en -methoden als beschreven in Bijlage IIIf, EWP Natuurvrij maken en houden van een perceel Valkenhorst en de voorwaarden als beschreven in voorschrift 13 generiek van toepassing zijn voor het gehele SMP-gebied. Indien werkzaamheden uitgevoerd worden waarbij maatregelen uit de ecologisch werpprotocollen onverhoopt niet met elkaar overeenkomen dient de begeleidend ecologisch deskundige een plan uit te werken

voor de, voor die situatie, te volgen werkwijze en maatregelen. Dit dient in het ecologisch werkprotocol te worden toegelicht, waarbij de aanwezige soorten en functies en de kwetsbaarheid van deze soorten en functies voor de lokale populatie altijd leidend zijn (voorschrift 4).

Beschrijving ecologische plussen

Naast de spelregels voor de soorten waarvoor ontheffing wordt aangevraagd zijn er tevens spelregels opgesteld voor de soorten waarvoor een ecologische plus wordt gerealiseerd. Dit betreffen:

- Oeverwaluw. Deze soort is in de huidige situatie niet aanwezig, maar het gebied heeft potentie voor de soort. In de nieuwe situatie wordt leefgebied, waaronder broedgelegenheid, voor de soort gecreëerd. In het SMP zijn spelregels opgesteld met eisen voor de realisatie van ten minste één oeverwaluwwand in de groenblauwe omlijsting rondom de woonwijk.
- Boommarter. De werkzaamheden leiden niet tot vernietiging van verblijfplaatsen en/of leefgebied van de boommarter en daarmee niet tot een overtreding van de Wnb. Echter door het uitvoeren van de spelregels in het SMP wordt door het huidige planvoornemen een plus voor de boommarter gecreëerd. De spelregels richten zich op het behoud van holtebomen, natuurlijk bosbeheer, plaatsen van nestkasten voor de boommarter en het creëren van rusthopen.
- Bunzing, hermelijn en wezel. Waarnemingen van de bunzing en wezel binnen het plangebied zijn bekend in de Ecologische Zone ten westen van de toekomstige woonwijk. Hoewel voor de bunzing, wezel en hermelijn een algemene vrijstelling geldt binnen de provincie Zuid-Holland, hebben veel marterachtigen het lastig in Nederland. Door het uitvoeren van de spelregels uit het SMP wordt voor kleine marterachtigen een ecologische plus gecreëerd. Deze bestaan uit het aanleggen van takkenrillen, hagen en houtsingels, ruige oevervegetatie en het creëren van kunstmatige verblijfplaatsen.
- Vleermuizen. Binnen het SMP-gebied zijn (essentiële) foerageergebieden en vliegroutes aanwezig. Deze bevinden zich in de Ecologische Verbindingszone (Tankgracht) en worden door de geplande werkzaamheden en ontwikkeling niet verstoord, beschadigd of vernield. Buiten de invloedssfeer van het SMP-gebied zijn verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes van diverse vleermuissoorten aanwezig. Effecten op de verblijfplaatsen en het essentieel leefgebied behorende bij deze verblijfplaatsen als gevolg van de ontwikkeling van Valkenhorst zijn niet aan de orde. Bij de ontwikkeling van Valkenhorst worden voor vleermuizen plussen gecreëerd. In de ontwikkelvelden wordt bij de woningbouw standaard natuurinclusief gebouwd. In het SMP is een taakstelling opgenomen van het aantal te realiseren en type verblijfplaatsen voor vleermuizen per woning en andere gebouwen. Deze taakstelling wordt tevens opgenomen in het verkoopdossier voor de ontwikkelvelden. Daarnaast worden in de infrastructuur geschikte vliegroutes en foerageergebieden voor vleermuizen aangelegd en blijft de huidige aanwezige vliegroute over de Tankgracht (in de ecologische zone) behouden. Om te borgen dat de huidige waarden voor de vleermuizen ook op lange termijn niet aangetast worden is in voorschrift 16 de voorwaarde opgenomen dat, per bouwfase, een verlichtingsplan opgesteld dient te worden dat ter goedkeuring moet worden voorgelegd aan de OZHZ. Het verlichtingsplan moet het behoud van de aanwezige functies en leefgebied voor de aanwezige vleermuissoorten borgen.

Op grond van het vorenstaande zijn wij van mening dat de werkwijze en maatregelen vooraf, tijdens en na de werkzaamheden duidelijk en concreet beschreven zijn. De plannen zijn goed afgestemd op de huidige aanwezige populaties, het belang van het gebied voor de lokale en regionale populaties, de ecologie van de soorten en de ambities die het RVB, naast de minimale wettelijke eisen, gesteld heeft.

Beschrijving monitoring

Gedurende de doorlooptijd van de eerste bouwfase zijn momenten van evaluatie ingebouwd, zodat maatregelen indien nodig tussentijds bijgesteld kunnen worden. Daarom vindt jaarlijks monitoring plaats en wordt jaarlijks een korte rapportage gemaakt met de resultaten van de monitoring en een overzicht van de gerealiseerde maatregelen. Ontwikkelproject Valkenhorst betreft een project met een lange periode. Na de eerste vier jaar vindt daarom een evaluatie plaats ten behoeve van de aanvraag tot verlenging van de ontheffing, zodat de bevindingen van de

voorgaande ontheffingsperiode hierin kunnen worden meegenomen. Dit hebben wij geborgd in voorschrift 2. Het rapporteren van de resultaten van de monitoring aan de OZHZ is opgenomen in voorschrift 14, waarin voorwaarden zijn opgenomen met betrekking tot de rapportage van de monitoringsresultaten.

In het SMP is opgenomen, dat op de onderstaande punten wordt gemonitord:

- effectiviteit van de spelregels;
- populatiegrootte en trends in de populatie;
- verspreiding van soorten in het SMP-gebied; en
- beschikbaarheid potentieel leefgebied, nesten en/of verblijfplaatsen van soorten.

Door afzonderlijk naar deze punten te kijken kan tijdig worden bijgestuurd, bijvoorbeeld als onverhoopt maatregelen niet effectief blijken te zijn, een afname in populatie wordt waargenomen, de beschikbaarheid in potentiële verblijven tekortschiet of de connectiviteit in of tussen leefgebieden afneemt. De bevindingen van de monitoring worden jaarlijks voorgelegd aan de OZHZ. Indien de resultaten niet voldoende blijken te zijn of achterblijven bij de verwachting, kunnen aanpassingen worden doorgevoerd in afstemming met het bevoegd gezag of door het bevoegd gezag worden opgelegd. Indien van toepassing, worden deze besproken tijdens het tweejaarlijkse contactmoment met de OZHZ.

Monitoring graspieper en veldleeuwerik

Om de ontwikkeling van 250 hectare kwalitatief weidevogelgebied (met 30 broedparen per 100 hectare) te borgen, wordt binnen het weidevogelgebied monitoring uitgevoerd. De monitoring van het weidevogelleefgebied heeft meerdere doeleinden:

- Door jaarlijkse monitoring wordt de populatie weidevogels in de gaten gehouden. Bij een daling van de populatie kan tijdig ingegrepen worden.
- De jaarlijkse monitoring draagt bij aan nieuwe inzichten voor de verdere ontwikkeling van weidevogelgebied.
- Met de jaarlijkse monitoring wordt vastgesteld of de gestelde doelen in het SMP worden behaald. De doelen van het SMP zijn behaald als binnen de 250 hectare weidevogelgebied 30 broedparen per 100 hectaren aanwezig zijn.

De monitoring van de weidevogels wordt jaarlijks uitgevoerd conform het BMP- B (Broedvogel Monitoring Project- Bijzondere soorten) van SOVON. Deze monitoring kent 6 telronden tussen eind maart en half juni en geeft een beeld van de populatie-ontwikkeling gedurende het seizoen. Door dit vastgestelde protocol te volgen, wordt geborgd dat jaarlijks op een gelijke wijze monitoring wordt uitgevoerd. Dit levert jaarlijks vergelijkbare gegevens op zodat trends zichtbaar blijven. Ook is deze methode vergelijkbaar met de meeste andere in Nederland uitgevoerde tellingen, zodat de gegevens ook landelijk vergelijkbaar zijn.

Monitoring roofvogels

Monitoring van roofvogels (buizerd, havik, torenvalk) in het SMP-gebied wordt jaarlijks uitgevoerd conform het BMP-R (Broedvogel Monitoring Project – Roofvogels). Bij het BMP wordt een telgebied meerdere keren in een seizoen bezocht en wordt elke waarneming van een potentiële broedvogel van een speciale broedcode voorzien. Deze monitoring kent 5 telronden tussen 25 januari en 10 juli en geeft een beeld van de populatie ontwikkeling gedurende het seizoen. Hierbij wordt het onderzoek tenminste 4 uur na zonsopkomst en 1,5 uur voor zonsondergang gestart en wordt rekening gehouden met gunstige weersomstandigheden. Tussen twee bezoeken wordt een minimum van 10 dagen aangehouden. Na afloop van het veldwerk wordt het aantal territoria bepaald via een combinatie (clustering) van alle verzamelde waarnemingen. Dat gebeurt volgens vaste regels en (bij voorkeur) via de zogenaamde autocluster routine, zodat ook dit onderdeel is gestandaardiseerd.

De monitoring van de bruine kiekendief wordt jaarlijks uitgevoerd conform het BMP-B protocol van SOVON. Zodat net als bij de weidevogels ervoor wordt gezorgd dat een vaste wijze van monitoring wordt aangehouden en gegevens goed vergelijkbaar zijn. Hierbij wordt uitgegaan van territoria als maatstaf voor het aantal broedparen. Wanneer waarnemingen van een soort aan bepaalde eisen voldoen, tellen ze voor het BMP mee, ongeacht of broeden daadwerkelijk is geconstateerd. Dat geen nest of jongen zijn vastgesteld, kan immers velerlei oorzaak hebben en is voor monitoringdoeleinden meestal van ondergeschikt belang. Deze monitoring kent 2 telronden tussen 15 april en 25 juni en geeft een beeld van de populatie ontwikkeling gedurende het seizoen. Hierbij wordt het onderzoek tenminste 4 uur na zonsopkomst en 1,5 uur voor zonsondergang gestart en wordt rekening gehouden met gunstige weersomstandigheden (rustig, zonnig, niet te koud of warm). Daarentegen zijn neerslag, wind en kou ongunstig om bruine kiekendief individuen waar te nemen. Tussen twee bezoeken wordt een minimum van 10 dagen aangehouden.

Monitoring rugstreeppad

Om de staat van instandhouding lokaal te monitoren wordt jaarlijks in beeld gebracht waar de locaties van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen en (essentieel) functioneel leefgebied (routes of foerageergebieden) van de rugstreeppad zich bevinden. Hiervoor zal gewerkt worden volgens het Kennisdocument Rugstreeppad van BIJ12 en de inventarisatieprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus (NGB, nov. 2023). Het rugstreeppaddenonderzoek richt zich voor voortplantingsbiotoop op kooractiviteit en het zoeken naar eisnoeren, larven en juvenielen tussen zonsondergang en middernacht. In de periode half april tot eind mei worden minimaal drie onderzoeken uitgevoerd (waarvan minimaal 1 bezoek tussen half april – mei en 1 bezoek half juni – half juli) onder gunstige weersomstandigheden.

Monitoring ecologische plus

De soorten van de ecologische plus (vleermuizen, huismus, gierzwaluw, oeverzwaluw, marterachtigen) worden iedere 5 jaar gemonitord in het SMP-gebied. Deze monitoring richt zich op de volgende soorten:

- **Vleermuizen:** de monitoring van verblijfplaatsen van vleermuizen in de nieuw te bouwen woonwijk worden elke vijf jaar uitgevoerd. Ook wordt hierbij onderzocht of de aangebrachte vliegroutes en foerageergebieden gebruikt worden.
- **Huisumus en gierzwaluw:** iedere vijf jaar monitoring van huismus- en gierzwaluwnesten in de nieuw te bouwen woonwijk.
- **Oeverzwaluw:** de monitoring van de oeverzwaluw wordt uitgevoerd conform het BMP-B protocol van SOVON. Deze monitoring kent 6 telronden tussen eind maart en half juni en geeft een beeld van de populatie-ontwikkeling gedurende het seizoen.
- **Marterachtigen:** de monitoring van de boommarter, bunzing, hermelijn en wezel wordt uitgevoerd door middel van de inzet van wildcamera's, sporenbuizen, struikrovers en mostela's. Deze moeten afhankelijk van de soort ingezet worden op strategisch gekozen punten of rondom de aangebrachte voorzieningen. Iedere 5 jaar dienen dezelfde locaties en tijdstippen in het jaar aangehouden te worden. Voor de monitoring van kleine marterachtigen worden de richtlijnen gevolgd voortkomend uit het 'Kennisdocument Kleine marterachtigen' van het BIJ12 (juli 2024).

Beoordeling monitoring

Op grond van bovenstaande overwegingen zijn wij van mening dat de monitoring betreffende de effectiviteit van de spelregels, populatiegrootte en trends in de populatie, verspreiding van soorten en beschikbaarheid van potentieel leefgebied, nesten en/of verblijfplaatsen van soorten voldoet. Met de monitoring wordt een vinger aan de pols gehouden en wordt een beeld verkregen van de ontwikkeling van de aanwezige populaties tijdens de uitvoering van werkzaamheden onder het SMP. Daarnaast wordt er concreet aandacht besteed aan het monitoren van het behalen van de opgestelde ambities en doelen van het SMP. Door de concrete beschrijving van deze ambities en doelen zijn deze specifiek en meetbaar.

In het SMP is het terugkoppelen en het moment waarop het bevoegd gezag aanpassingen kan doen nog niet voldoende concreet uitgewerkt. Om deze reden hebben wij de monitoring in voorschrift 14 enigszins aangescherpt. Deze aanscherping betreft de volgende aspecten:

- Per monitoringsjaar wordt een notitie opgesteld met daarin de monitoringsresultaten van het uitgevoerde onderzoek. In deze notitie wordt ook aangegeven of bijsturing of aanpassing van het SMP op basis van de monitoringsresultaten nodig wordt geacht. In dat geval wordt in de notitie tevens een voorstel gedaan voor aanvullende maatregelen die ter goedkeuring worden voorgelegd aan de OZHZ. Deze notitie wordt jaarlijks vóór 1 februari van het opvolgende jaar aan de OZHZ gestuurd.
- Indien de resultaten niet voldoende blijken te zijn of achterblijven bij de verwachting, kunnen aanpassingen worden doorgevoerd of door het bevoegd gezag worden opgelegd. Indien van toepassing, worden deze besproken tijdens het tweejaarlijkse contactmoment met de OZHZ, zie voorschrift 1.
- Vleermuis is een methodiek die is ontwikkeld voor het monitoren van populatie trends binnen een gebied. Deze methodiek is niet geschikt voor het monitoren van verblijfplaatsen en vliegroutes van vleermuizen. Voor de monitoring van de verblijfplaatsen binnen de woonwijk en aanwezige vliegroute bij de Tankgracht dient een monitoringsplan voor vleermuizen opgesteld te worden dat geschikt is voor het doel van de monitoring. Dit monitoringsplan dient binnen 6 maanden na verlening van deze ontheffing ter goedkeuring voorgelegd te worden aan de OZHZ.

Beoordeling staat van instandhouding middels het SMP

De Wnb vereist dat voor vogels ingrepen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soorten. Voor rugstreeppad vereist de wet dat ingrepen geen afbreuk doen aan het streven de populaties van de betrokken soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

De aanwezige populaties en aanwezige nest- en/of rustplaatsen zijn grondig in beeld gebracht. Bij het opstellen van het SMP is rekening gehouden met het belang van het gebied voor de aanwezige lokale en regionale populaties. Op basis hiervan zijn vervolgens afwegingen gemaakt en uitgewerkt in het SMP. De ambities en doelen voor zowel de aanwezige beschermde soorten waar ontheffing voor wordt aangevraagd, als de aanvullende maatregelen voor de soorten van de ecologische plus zijn specifiek en meetbaar uitgewerkt. Hierbij is rekening gehouden met de lange doorlooptijd van het project, de fasering van de ontwikkelvelden, het te allen tijde beschikbaar zijn van voldoende kwalitatief leefgebied en het, waar mogelijk, versterken van aanwezige ecologische structuren. Negatieve effecten worden zoveel mogelijk gemitigeerd en door zorgvuldig met de soorten om te gaan, wordt het doden van dieren en vernietigen van nesten zoveel als mogelijk voorkomen. Hierbij wordt rekening gehouden met de ecologie van de aanwezige soorten met betrekking tot kwetsbare perioden, verhuisgedrag, ontwikkeling van populaties en wijzigingen in verspreiding over de langere termijn.

Een groot voordeel van het SMP is de mogelijkheid van een integrale aanpak op een groter oppervlak voor meerdere soorten. Middels het SMP wordt een integrale aanpak geborgd en worden de effecten, kansen en mogelijkheden voor beschermde soorten in zijn geheel en over een langere tijd bekeken. Daarmee wordt de gunstige staat van instandhouding van de beschermde soorten en (meta) populaties gewaarborgd en kan het RVB een ecologische plus aanbrengen in de nieuwe woonwijk en de directe omgeving.

De lokale staat van instandhouding van de graspieper, veldleeuwerik, buizerd, havik, bruine kiekendief, torenvalk en rugstreeppad wordt geborgd door het nemen van voldoende mitigerende en compenserende maatregelen bij de geplande ingrepen, de nieuwe inrichting van het SMP-gebied, de fasering, het borgen van voldoende leefgebied op de lange termijn en het bijhouden van een administratie van de genomen maatregelen. De aanwezige lokale populatie en nieuw gerealiseerde leefgebieden en geplaatste voorzieningen worden gemonitord. De opgestelde doelen en ambities geven een duidelijk houvast voor de monitoring.

Op grond van het voorgaande zijn wij van mening dat met de werkwijzen en maatregelen opgenomen in het SMP, aangescherpt op punten in de voorschriften 9 tot en met 16, negatieve effecten op de SMP-soorten zoveel mogelijk worden beperkt. Hiermee wordt gewaarborgd dat zorgvuldig met de beschermde soorten en hun functies omgegaan wordt. Er wordt proactief ingezet op het behouden en versterken van netwerken en aanwezige functies, waardoor voldoende leefgebied, in kwaliteit en kwantiteit, beschikbaar blijft. De combinatie van de opgestelde spelregels, plan van aanpak, ecologisch werkprotocollen, de opgestelde ambities en het complete beeld van de verspreiding van de SMP-soorten in het SMP-gebied en het belang van het SMP-gebied voor de SMP-soorten maken dat maatregelen volledig en effectief ingezet en gemonitord kunnen worden.

Belangenonderbouwing

Met betrekking tot de graspieper, veldleeuwerik, buizerd, havik, bruine kiekendief en torenvalk is ontheffing aangevraagd op grond van het belang ter bescherming van flora of fauna. Voor de rugstreeppad is ontheffing aangevraagd op grond van het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna en de instandhouding van de natuurlijke habitats en op grond van andere dwingende redenen van groot openbaar belang. De aangedragen belangen worden in het SMP en diverse bijlagen toegelicht en onderbouwd. Hieronder wordt kort samengevat wat in de aanvraag ter onderbouwing is aangedragen voor deze wettelijke belangen.

Onderbouwing belang bescherming (wilde) flora en fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats.

Het RVB heeft in lijn met haar visie en ambitie, opgenomen in paragraaf 1.3 van het SMP, specifiek gekozen voor een SMP-aanpak voor de woonwijk Valkenhorst. Doelstelling is niet alleen het waarborgen van de staat van instandhouding van de SMP-soorten, maar juist ook het realiseren van concrete ecologische plussen voor meerdere beschermde soorten en het versterken van de biodiversiteit in het algemeen. Nadat de functie als marinevliegkamp is geëindigd, hebben diverse beschermde soorten zich in het SMP-gebied kunnen vestigen. Uit ecologisch onderzoek is gebleken dat het gebied een belangrijke regionale functie vervult voor de weidevogels graspieper en veldleeuwerik, deze soorten komen geconcentreerd voor in en rondom het SMP-gebied. De rugstreeppad komt verspreid over het SMP-gebied voor. Aangezien het om een groot te ontwikkelen gebied gaat, geeft dit ook veel kansen voor het versterken van de biodiversiteit. Door met een SMP-methodiek te werken wil het RVB bijdragen aan het versterken van de biodiversiteit binnen het SMP-gebied en ecologische plussen realiseren voor diverse beschermde soorten. Middels het SMP worden soorten niet op individueel niveau beschermd, maar op populatieniveau. Dit geeft meer mogelijkheden dan bij ontheffingen per deelproject. Een belangrijk onderdeel van het SMP is de realisatie van een Natuurzone van circa 35 ha en een ecologische verbindingszone (NNN-zone, de Tankgracht). Het RVB werkt voor dit project nauw samen met de provincie Zuid-Holland en de gemeente Katwijk.

Een belangrijk onderdeel van het SMP is het verbeteren van de condities voor weidevogels en meer specifiek voor de veldleeuwerik en graspieper. De weidevogelstand in ons land staat onder druk. Op rijksniveau, provinciaal niveau en gemeentelijk niveau wordt daarom ingezet op het verbeteren van de staat van instandhouding van weidevogels. Voor Zuid-Holland is hiervoor het 'Actieplan Boerenlandvogels Zuid-Holland 2019-2027'⁵ opgesteld voor het duurzaam behoud van weidevogels en akkervogels in zowel agrarische gebieden als reservaten. In lijn hiermee wordt in de Natuurzone weidevogelgebied ingericht, ter versterking van onder meer deze populaties graspiepers en veldleeuweriken. De realisatie van deze natuurgebieden is van belang voor de ontwikkeling van Valkenhorst in zijn totaliteit en om die reden worden zij gerealiseerd binnen bouwfase 1. De gronden sluiten aan bij het Nationaal Programma Landelijke Gebied van de provincie Zuid-Holland⁵ en gaan onderdeel uitmaken van een grotere groene zone (figuur 5, pag. 10, van het SMP). Aangezien de roofvogels in het SMP-gebied predateren op de weidevogels, kiest RVB ervoor de staat van instandhouding van deze vogelsoorten te borgen, maar niet te versterken, nu dit strijd met de doelstellingen van het project voor de weidevogels.

⁵ Zie: Actieplan boerenlandvogels - Provincie Zuid-Holland
ODH1319595

Met het realiseren van de nieuwe natuur in combinatie met de spelregels van het SMP, wordt ervoor gezorgd dat er in de opeenvolgende bouwfasen altijd voldoende uitwijkmogelijkheden aanwezig zijn voor de SMP-soorten. Voor de rugstreeppad wordt zowel in de NNN-verbindingszone als in de groenblauwe omlijsting van de woonwijk leefgebied ingericht. Voor Valkenhorst in zijn totaliteit heeft het RVB een groenblauwe omlijsting bepaald (zie pag. 9 van het SMP). Binnen een ontwikkelveld is de projectontwikkelaar verantwoordelijk voor de verdere uitwerking van de groenblauwe zones. Valkenhorst wordt gefaseerd ontwikkeld, waarbij voor elke bouwfase een plan van aanpak wordt opgesteld door het RVB. In het plan van aanpak worden de spelregels voor de betreffende bouwfase concreet uitgewerkt en zodoende de mitigatie, compensatie en ecologische plus verankerd. Het plan van aanpak wordt eerst ter goedkeuring aan de ODH voorgelegd. Na goedkeuring wordt het plan van aanpak onderdeel van het verkoopdossier van de ontwikkelvelden binnen die bouwfase. RVB legt contractueel vast dat de gebruiker van de SMP-ontheffing, de projectontwikkelaar, zich houdt aan de afspraken vastgelegd in het plan van aanpak. Op deze wijze wordt geborgd dat in elk ontwikkelveld uitvoering wordt gegeven aan het SMP en de voorschriften opgenomen in deze SMP-ontheffing.

Binnen elke bouwfase, in ieder ontwikkelveld, worden ecologische plussen gerealiseerd voor beschermde soorten. Zo worden er in de nieuwe bebouwing voorzieningen gerealiseerd voor beschermde soorten, waaronder voor vleermuizen, huismus en gierzwaluw. Ook in het groen in en rondom de woonwijk worden ecologische plussen gerealiseerd voor soorten die in de omgeving van het SMP-gebied voorkomen. Deze plussen worden gerealiseerd voor de oeverzwaluw, boommarter, bunzing, hermelijn en wezel. Met deze werkwijze wordt niet alleen bereikt dat de staat van instandhouding van de SMP-soorten geborgd is, doordat in elke bouwfase mitigerende en compenserende maatregelen worden toegepast, maar ook dat er voor diverse beschermde en kwetsbare soorten een ecologische plus gecreëerd wordt. Voor de Natuurzone is reeds een beheerplan opgesteld, waarmee geborgd wordt dat dit alternatief leefgebied ook op langere termijn functioneel blijft. Voor het openbaar groen is de gemeente Katwijk na de realisatie verantwoordelijk.

Aan deze SMP-ontheffing is een monitoringsverplichting verbonden. Met de monitoring wordt onderzocht hoe de verschillende populaties zich ontwikkelen, waarmee het inzicht geeft in de effectiviteit van de verschillende maatregelen. Indien nodig kan er worden bijgestuurd. Met het beheer en de monitoring is de functionaliteit van de maatregelen voor de langere termijn geborgd. Zie voor een uitgebreidere toelichting op de ecologische plussen die gerealiseerd worden ook de overwegingen onder de kop 'Staat van instandhouding'.

In het SMP zijn ook voorwaarden opgenomen die betrekking hebben op natuurinclusief bouwen voor vleermuizen, huismus en gierzwaluw en zijn voorwaarden opgenomen ten bate van oeverzwaluw en marterachtigen. In het SMP is een standaardtaakstelling opgenomen per woning/complex voor de realisatie van nest- en verblijfplaatsen voor vleermuizen, gierzwaluw en huismus. Deze eis wordt vastgelegd in de ecologische paragraaf van de verkoopdossiers. Deze opgave creëert de ecologische plus en zorgt voor een natuurinclusieve bouw in de ontwikkelvelden en de algehele biodiversiteit in het gebied. Hiermee draagt het SMP bij aan de ambitie voor een natuurinclusieve woonwijk met een grote diversiteit aan soorten binnen de woonwijk en versterking van biodiversiteit in het gebied rondom de woonwijk.

Dwingende redenen van groot openbaar belang

Aan de aanvraag is ook ten grondslag gelegd dat het project Valkenhorst een substantiële bijdrage levert aan het verminderen van het regionale woningtekort. Het ontwikkelproject van het RVB betreft het gefaseerd realiseren van de nieuwe woonwijk Valkenhorst met circa 4.900 woningen en maatschappelijke voorzieningen op het voormalige marinevliegkamp Valkenburg en de daarbij behorende bouwwerken, voorzieningen en infrastructuur. Voor de realisatie van deze woonwijk Valkenhorst wordt een verscheidenheid aan werkzaamheden uitgevoerd. Deze staan beschreven in paragraaf 5.3 van het SMP. Uit de regionale woonagenda Holland Rijnland (2023)⁶ komt een

⁶ <https://hollandrijnland.nl/wp-content/uploads/2023/07/RWA-Holland-Rijnland-2023.pdf>.
ODH1319595

woningbehoefte naar voren van circa 12.000 - 15.500 woningen voor de subregio West, waar regio Leiden - Katwijk toe behoort, tot 2030. Het programma van Valkenhorst kan een substantiële bijdrage leveren aan deze woningbehoefte. Met de realisatie van in totaal 4.900 woningen in de nieuwe woonwijk Valkenhorst, wordt circa 32 tot 41% van de benodigde woningen gerealiseerd. De verwachting is bovendien dat er na 2030 nog eens 20.000 woningen extra in Holland-Rijnland gebouwd moeten worden tot 2040⁷. De herontwikkeling van het voormalige marinevliegveld naar woonwijk is planologisch mogelijk gemaakt in het bestemmingsplan 'Woongebied Valkenhorst'. Tegen de vaststelling van het bestemmingsplan is beroep ingesteld. De Raad van State heeft in zijn uitspraak van 11 december 2024 geconcludeerd dat het aspect ecologie (wat soortenbescherming betreft) geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het planvoornemen, mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan⁸. Aan deze voorwaarden voldoet de aanvraag. In het ter plaatse geldende bestemmingsplan (thans: omgevingsplan), staan de volgende programmatische uitgangspunten die zijn opgenomen in het woonprogramma:

'Programmatische uitgangspunten woningbouw Locatie Valkenburg

- 500 woningen in het top wonen milieu;
- een centrumgebied met circa 2.100 woningen;
- voor de resterende woningen het principe van 4 tot 6 verschillende identiteiten;
- een maximum van 5.600 woningen;
- 25% tot 35% woningen in de vorm gestapelde bouw;
- minimaal 25% van de woningen wordt gerealiseerd in de sociale sector.⁹

De realisatie van de woonwijk, met een divers aanbod in woonmilieu, levert een grote vermindering van de woningnood in de regio Leiden - Katwijk op. In de aanvraag is voldoende onderbouwd dat het project Valkenhorst een dwingende reden van groot openbaar belang dient.

Concluderend

Gelet op het voorgaande is in de aanvraag voldoende onderbouwd dat de activiteiten die plaatsvinden onder het SMP Valkenhorst nodig zijn voor de realisatie van de nieuwe woonwijk met ecologische plussen voor diverse beschermde soorten en versterking van de biodiversiteit in zijn algemeen. De aan de aanvraag ten grondslag gelegde wettelijke belangen zijn voldoende onderbouwd om de negatieve effecten op de SMP-soorten, die als gevolg van de uitvoering van de genoemde activiteiten zullen optreden, te rechtvaardigen.

Geen andere bevredigende oplossing

De plannen voor de transformatie van het voormalige marinevliegveld Valkenburg naar een woonwijk stammen reeds uit 2008. In figuur 25 van het SMP (pag. 46), is een tijdlijn opgenomen van de opeenvolgende beleidsdocumenten over de periode van 2006 tot en met 2018, waaronder structuurvisies, woonvisies en woonagenda's. De behoefte aan woningen in de regio Leiden - Katwijk is onverminderd groot, zie ook de overwegingen hiervoor onder de kop 'Wettelijke belangen'. Het ontwikkelproject voorziet in de realisatie van circa 4.900 woningen en levert daarmee een substantiële bijdrage, maar meerdere woningbouwprojecten zijn nodig om in woonbehoefte te kunnen voorzien die er is in de regio Holland-Rijnland. Er is in de regio Leiden - Katwijk geen vergelijkbaar gebied aanwezig. Aangezien het hier gaat om de transformatie van een voormalig marinevliegveld en een groot aaneengesloten gebied, biedt het project ook mogelijkheden om meer doelstellingen te bereiken dan alleen het verminderen van het woningtekort. In lijn met de visie en ambitie van het RVB, kan hier een natuurinclusieve woonwijk worden gerealiseerd met ruimte voor groen, water en beschermde soorten.

⁷ <https://hollandrijnland.nl/regionale-woonagenda-holland-rijnland-2023/>.

⁸ ECLI:NL:RVS:2024:5127, rechtsoverweging 44 en verder.

⁹ Bestemmingsplan Herstelbesluit Woongebied Valkenhorst, https://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.0537.BPVLKplvherz-VA01/t_NL.IMRO.0537.BPVLKplvherz-VA01.html.

Door de gebiedsgerichte en samenhangende SMP-aanpak worden steeds de belangen van de natuur meegenomen, door natuurinclusief bouwen te verplichten aan projectontwikkelaars, natuurgebieden in te richten voor diverse beschermde soorten en mitigerende en compenserende maatregelen toe te passen bij de werkzaamheden. De gronden van de in te richten Natuurzone sluiten aan bij bestaand NNN-gebied.

De in het SMP en bijbehorende spelregels opgenomen werkwijze borgt dat zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met aanwezige soorten, dat mitigerende maatregelen worden ingezet, zoals het afvangen van rugstreeppadden voordat werkzaamheden plaatsvinden, dat er gewerkt wordt buiten de meest kwetsbare periodes en dat er tijdig wordt voorzien in alternatief leef- en broedgebied. De woonwijk wordt in fasen gerealiseerd, waarbij voor elke bouwfase eerst een plan van aanpak wordt uitgewerkt, met daarin concretisering van de te nemen maatregelen en de realisatie van de ecologische plus. Het plan van aanpak geldt voor de ontwikkelgebieden die in die bouwfase vallen. In elk ontwikkelveld worden diverse voorzieningen in de nieuwbouw gerealiseerd. Met de SMP-methodiek, waaronder de monitoring, is er meer inzicht in het netwerk en de ontwikkeling van de staat van instandhouding van de SMP-soorten. De ontwikkeling van de woonwijk in bouwfases kan zo beter afgestemd worden op de belangen van de aanwezige SMP-soorten, zodat alle doelstellingen van het project gediend kunnen worden met zo min mogelijk schuring.

Gelet op het voorgaande is in de aanvraag is voldoende onderbouwd dat er geen andere bevredigende oplossingen aanwezig zijn om de doelstellingen van het project Valkenhorst te behalen, met minder negatieve effecten voor de SMP-soorten.

Samenhangende besluiten

Bij deze beoordeling is uitsluitend gekeken naar mogelijke effecten van de activiteiten op de aangevraagde soorten op basis van de aangeleverde informatie. Er kunnen nog andere bepalingen van kracht zijn, op grond waarvan vergunningen, toestemmingen of meldingen benodigd zijn om de gevraagde activiteiten te kunnen uitvoeren.

Conclusie

Op grond van het vorenstaande kan de gevraagde ontheffing op grond van artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wnb worden verleend. Tevens wordt ontheffing verleend op grond van artikel 3.9, tweede lid, van de Wnb.

Appendix I: Kaarten SMP-gebied Valkenhorst

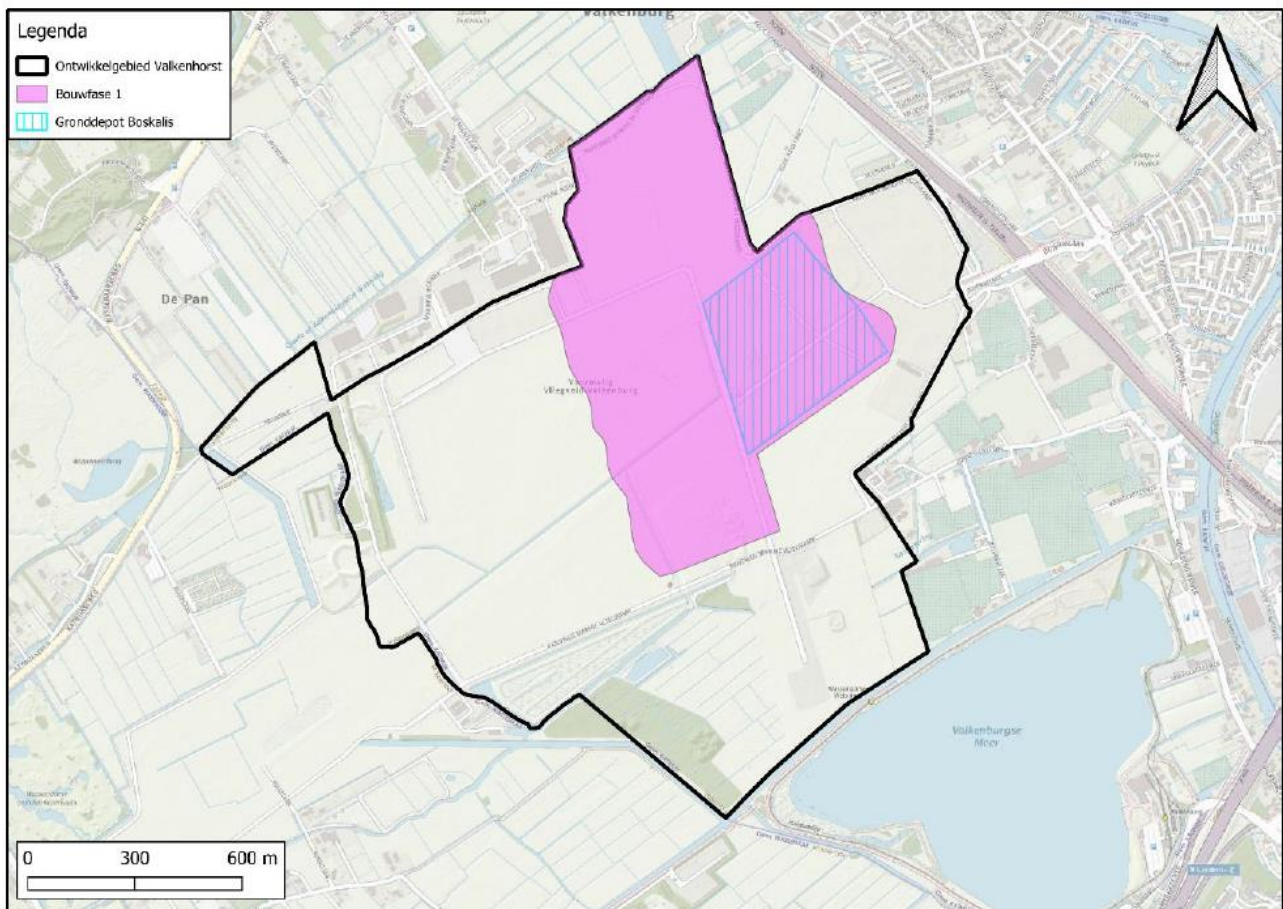

Fig. 1: Totale ontwikkelgebied Valkenhorst (zwart omlijnd) met Bouwfase 1 (roze vlak) en Gronddepot (blauw gestreept).

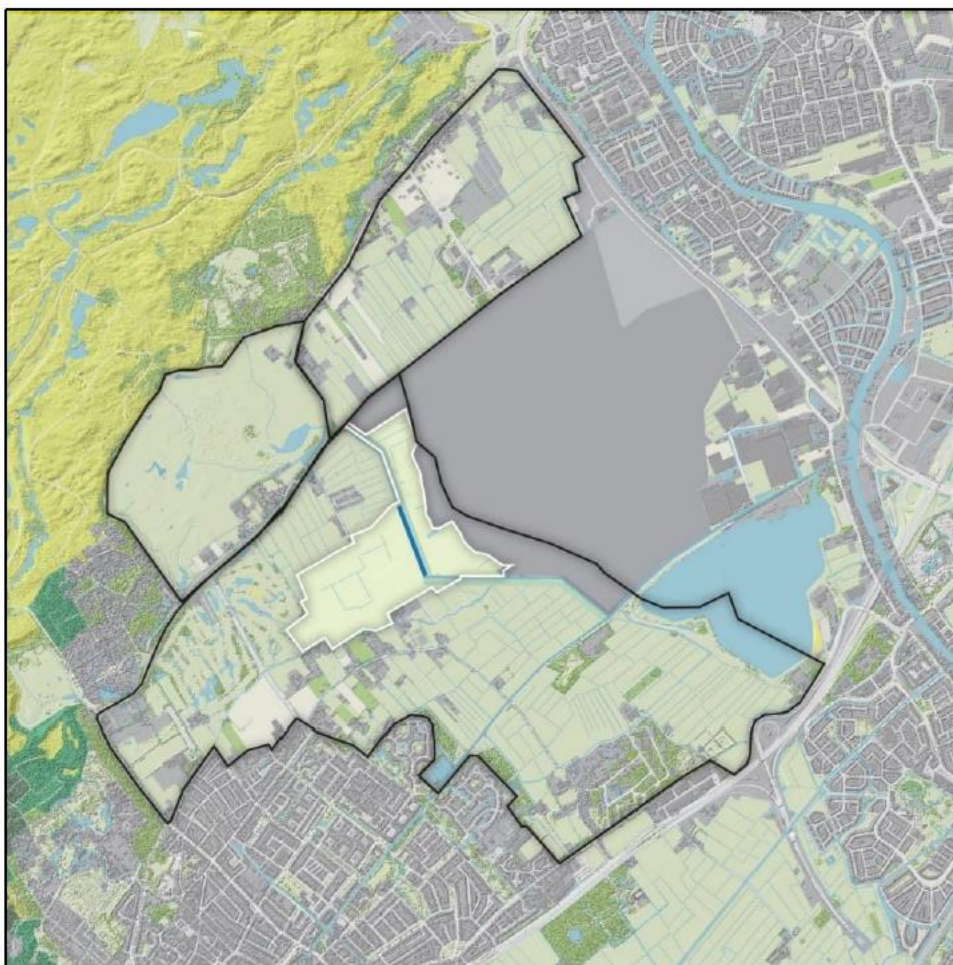

Fig. 2. Natuurzone en Ecologische Verbindingszone.

Grote groene zone voor de graspieper en veldleeuwerik van Nationaal programma landelijk gebied provincie Zuid-Holland (in de zwarte kaders). Het donkergrijze vlak geeft de toekomstige woonwijk Valkenhorst weer. Het vlak met de witte omlijning geeft de Natuurzone en de Ecologische Verbindingszone van het RVB weer. De donkerblauwe lijn geeft de nieuw te graven tankgracht weer, die onderdeel vormt van de Ecologische Verbindingszone.